

Täysistunto

Tiistai 10.4.2018 klo 14.00—17.17

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.17.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.00—15.58) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.58—17.17).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Uusi edustaja

Puhemies Paula Risikko: Kirkkonummelta oleva rehtori Raija Vahasalo, joka on tullut varamiehenä Uudenmaan vaalipiiristä edustajantoimesta vapautetun Sanna Lauslahden sijaan, on esittänyt minulle edustajavaltakirjansa ja ryhtynyt tänään hoitamaan edustajan-tointaan.

Uusi edustaja ohjattiin paikalleen täysistuntosalissa.

2.2. U-asiat

Valtioneuvosto on 5.4.2018 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asian U 13/2018 vp, ja puhemies on lähettänyt sen käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2017, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2017, Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toimin-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

nasta vuonna 2017 ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2017 (K 2, 7—9/2018 vp).

2.4. Vaalien toimittaminen

Edustajantoimesta vapautetun Sanna Lauslahden tilalle on valittava jäsen Suomen Pankin tilintarkastajiin. Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 11.4.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.4.2018 kello 11.

3. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 44/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan varajäseneksi edustaja Raija Vahasalon.

4. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 45/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan jäseneksi edustaja Raija Vahasalon.

5. Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 46/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tulevaisuusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Kalle Jokisen.

6. Eero Suutarin vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 26/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 11.4.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.4.2018 kello 11.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2018 vp

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.04 Oikeusministeri Antti Häkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä esityksessä ehdotetaan kokonaan uutta yleislakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Uusi laki kumoaisi voimassa olevan hallintolainkäyttölain. Uudessa laissa säädettäisiin oikeudenkäynnistä hallintotuomioistuimissa nykyistä täsmällisemmin. Taavoitteena on myös tehostaa tuomioistuinten prosessijohtoa niin, että asiat voitaisiin käsitellä hallintotuomioistuimissa jatkossa ilman aiheetonta viivytystä. Esityksessä on otettu huomioon muun muassa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen uudempi oikeuskäytäntö sekä muut uudistustarpeet.

Uutta yleislakia sovellettaisiin oikeudenkäyntiin hallintotuomioistuimissa silloin, kun muussa laissa ei toisin säädetä. Eri hallinnonalojen lainsäädännössä on yleislaista poikkeavia säännöksiä esimerkiksi viranomaisen valitusoikeudesta tai siitä, mihin valitetaan. Yleislain soveltamisalaa rajaa osaltaan se, että perussäännökset kunnallisvalituksesta ovat kuntalaissa. Lisäksi eduskunnassa vireillä olevaan maakuntauudistukseen sisältyy säännöshedotuksia maakuntavalituksesta.

Uudessa yleislaissa turvattaisiin nykyistä selkeämmin jokaiselle pääsy tuomioistuimeen hänen oikeuttaan tai velvollisuuttaan koskevassa hallintoasiassa. Hallintopäätöksestä saisi valittaa hallinto-oikeuteen riippumatta päätöksen tehneen organisatorisesta asemasta. Valitustuomioistuinten yleisistunnon päätöksestä valitettaisiin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, kuten nykyisinkin.

Keskeisin muutos voimassa olevaan lakiin verrattuna olisi, että korkein hallinto-oikeus toimisi entistä enemmän ennakkopäätöstuomioistuimena. Valituslupasääntelyn alaa on viime vuosina laajennettu moniin asiaryhmiin. Nykyisin valituslupasääntelyn piiriin kuuluu yli puolet korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista valituksista. Esityksen mukaan valituslupasäännös olisi pääsääntönä, kun hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ennakkopäätösperuste on käytännössä keskeisin valitusluvan myöntämisen perusteista. Se ei kuitenkaan olisi ainoa valitusluvan peruste, vaan korkein hallinto-oikeus voisi ottaa valituslupaa harkitessaan huomioon myös ilmeisen virheen tai muita painavia syitä, niin kuin nykyisinkin.

Ehdotettu valituslupasäännös koskisi myös viranomaisen valituksia. Pohjapäätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen voi olla tarpeen silloin, kun asiasta ei ole vakiintunutta oikeuskäytäntöä. Nykyisin viranomaisen valitusoikeus perustuu tällöin julkisen edun valvontaan tai eri hallinnonalojen erityissäännöksiin. Esityksessä sääntelyä selkeytettäisiin näiltä osin.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin mahdollisuudesta suulliseen valmisteluistuntoon ja tarkastusten tekemiseen. Uusi laki mahdollistaisi myös sen, että useaan hallinto-oikeuteen haajaantunut asiakokonaisuus voitaisiin tarvittaessa käsitellä yhdessä hallinto-oikeudessa.

Lakiin sisällytettäisiin säännökset todistajan niin sanotusta itsekriminointisuoja eli oikeudesta kieltäytyä kertomasta seikkoja, jotka voisivat saattaa syytteen varaan hänet tai

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

hänen läheisensä. Nykyisin tästä ei ole hallintolainkäytön osalta säännöksiä laissa, vaan oikeus perustuu Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja sitä koskevaan oikeuskäytäntöön.

Nykyisin käräjäoikeudet voivat antaa väliaikaisia turvaamismääräyksiä myös hallintoasioissa. Esityksessä ehdotetaan, että toimivalta antaa väliaikaisia määräyksiä hallintolainkäyttöasioissa siirrettäisiin kokonaisuudessaan hallintotuomioistuimille.

Tarkoituksena on, että uusi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa tulisi voimaan vuoden 2019 alussa tai alkupuolella. Lakipakettiin sisältyy myös hallintolainkäyttölain kumoamisesta johtuvia välttämättömiä muutoksia useisiin muihin lakeihin. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

14.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Ministeri Häkkäselle täytyy antaa kiitosta siitä, että näissä valituslupa-asioissa on määrätietoisesti edetty. Ympäristö- ja kaavoitusasioissahan valituslupa otettiin käyttöön tämän vuoden alussa ja nyt tässä esityksessä valituslupajärjestelmää laajennetaan. Se on ollut meidän pitkäaikainen tavoitteemme, ja tämä on erittäin kannatettavaa. Tämä uudistus, joka nyt eduskunnalle käsittelyyn on annettu, nopeuttaa prosesseja ja turvaa korkeimman hallinto-oikeuden resurssien kohdistumisen vaikeampiin asioihin ja toisaalta niihin, joista on tärkeää saada ylimmän tuomioistuimen ratkaisu.

Nythän sama asia voidaan tutkia viranomaisten toimesta neljä eri kertaa. Ensin syntyy hallintopäätös, tämän jälkeen siitä tehdään oikaisuvaatimus, sen jälkeen siitä on oikeus valittaa hallinto-oikeuteen ja nykyjärjestelmässä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ja niin kuin keskusteluissa on tullut esille, näissä pitkissä valitusprosesseissa ja moninkertaisessa käsittelyssä on kiinni valtava määrä erilaisia investointeja, erilaisia ihan tavallisten ihmisten, yrittäjien ja muiden hakemia ja tarvitsemia päätöksiä, ja on järkevää tehdä tällainen valituslupajärjestelmä, laajentaa sitä myös tähän. Meillä on ollut myös tilanteita, joissa toinen viranomainen on valittanut toisen viranomaisen tekemistä päätöksistä.

Kansalaisten oikeusturvan kannalta ei ole millään tavalla välttämätöntä, että kaikki asiat pitäisi voida tuoda ylimmän tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tämä esitys tuo siis säästöjä ja nopeuttaa yritysten ja yksityisten henkilöiden prosesseja ja niin edelleen.

Perustuslakivaliokuntahan on käsitellyt vastaavaa kysymystä omassa lausunnossaan 29/2017 ja todennut siinä, että valituslupasääntely ei ole ongelmallinen edes kaavoitusta, ympäristölupa-asioita tai muita ympäristöasioita koskevissa asioissa, joilla voi olla laaja-alaisiakin vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri Häkkänen esittelypuheenvuorossaan totesi, oikeusturvan saatavuuden kannalta lainvoimaisen päätöksen saamisen nopeus on myös tärkeä arvo, mitä nyt tämä käsillä oleva esitys valituslupajärjestelmän laajentamisesta erityisesti turvaa. Tämä on hyvä ja kannatettava esitys.

14.11 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka hallintolainkäytön uudistus saattaa kuulostaa vain virkakuntaa ja oikeusoppineita kiinnostavalta, kyseessä on perustavanlaatuinen, kaikkiin Suomessa asuviin ihmisiin vaikuttava asia. Hallintoviranomaiset vastaavat siitä, että hyvinvointiyhteiskunta tarjoaa palvelut ja turvaa toimeentulon. Viranomaiset valvovat sitä, että ympäristöä suojelevat päätökset pannaan täytäntöön. Taloudellisen toiminnan puitteet ovat myös suurelta osin julkisen sektorin hyvän toiminnan varassa. Tämä uudistus on tehtävä huolella ja eri näkökohtia pohtien.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Hallituksen pyrkimys nopeuttaa ja tehostaa menettelyä on ymmärrettävä ja kannatettava. Talouden toiminta ei saa jäädä pysähdyksiin hitaan ja mutkikkaan hallintolainkäytön sokkeloihin. Valituslupaedellytys korkeimpaan hallinto-oikeuteen on tällä perusteltavissa. Esitetyn mukainen valituslupamenettely myös muuttaisi KHO:ta nykyistä enemmän ennakkopäätöstuomioistuimeksi.

Puhemies! Nopeus asetetaan toisinaan oikeusturvan vastakohdaksi. Asiat joko päätetään mutkat suoristaen tai niitä pohditaan pitkään ja hartaasti. Aivan näin yksinkertainen asia ei ole. Myös oikeusturva edellyttää, että päätökset tulevat kohtuullisessa ajassa. Aivan kokonaan tehokkuuden ja oikeusturvan vastakkainasettelua ei pidä jättää. Onkin hyvä, että uuteen lakiin on sisällytetty viranomaisen mahdollisuus valittaa toisen viranomaisen päätöksestä, toki vain valituslupan kautta. Erityisesti ympäristöasioissa viranomaisvalitus on tarpeen. Luonto ei käytä puhevaltaa itse. Ympäristöpolitiikan ja elinkeinopolitiikan tasapaino edellyttää, että ratkaisut punnitaan huolella eri puolilta. Yleistä etua on varjeltava, ja tämä on muistettava myös uuden Luova-viraston yhteydessä sitä rakennettaessa.

14.13 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan, tuossa meidän oikeusministeri Häkkänen jo hyvin yksityiskohtaisesti esittelikin hallituksen esityksen sisältöä, ja itse mainitsisin tästä valitusoikeusasiasta, mitä edustaja Heinonenkin toi esille, että tämä tulee tarkoittamaan jatkossa sitä, että hallintopäätöksestä saa valittaa riippumatta hallintopäätöksen tekijän organisatorisesta asemasta.

Merkittävä muutos tulee olemaan se, että haettaessa hallinto-oikeuden päätökseen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta edellytettäisiin lähtökohtaisesti aina sitä valituslupaa. Ja valituslupa myönnetään, jos asiassa on tarve saada ennakkopäätös tai hallinto-oikeuden ratkaisussa on ilmeinen virhe taikka jos on jokin muu painava syy asian uudelle käsittelylle. Kun näin tapahtuu, niin sitten automaattinen oikeus saada hallinto-oikeuden päätös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi poistuu, ja tämä on omiaan vähentämään selvien asioiden tutkimista toiseen tai jopa kolmanteen kertaan.

Tämä muutos tulee nopeuttamaan esimerkiksi kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyen valitusten käsittelyä ja näin ollen rakennusprojektien käynnistymistä. Ja on ihan syytä huomauttaa siitä, että tämä asia on ollut hyvän hallituksen hallitusohjelmaan kirjattuna jo 2015.

14.16 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen esitys, joka on yksi hyvä esimerkki niin kutsutusta fikstusta norminpurusta. Kohteena on tällä kertaa meidän hallintoomme vuosien mittaan pitkittynyt valituskierre ja sen aiheuttamat ongelmat. Niistä merkittävin on ollut menettelysäännösten yleispiirteisyys, mikä on johtanut erilaisiin menettelyihin hallintotuomioistuimissa. Toisaalta säännösten yleispiirteisyys on merkinnyt sitä, että muutamaa asiantuntijaa lukuun ottamatta valitusasiaansa hoitavat asianosaiset ja heidän asiamiehensä samoin kuin hallintoviranomaiset eivät aina ole selvillä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Yhdessä nämä ovatkin asettaneet kansalaisia ja oikeushenkilöitä eriarvoiseen asemaan lain edessä. Tämä ei ole ollut kansalaisten oikeusturvan kannalta toivottua.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tähän epäkohtaan saadaan nyt kauan kaivattu muutos. Ehdotetussa uudessa laissa hallintoasiaa eli esimerkiksi viranomaisten päätöstä koskevan valituksen käsittelystä hallinto-oikeudessa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin. Tulkinnanvaraisuudet jäisivät siis historiaan. On myös oletettu, että sään-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

nösten täsmentäminen lisäisi kustannuksiltaan halvempien käsittelymuotojen, kuten kirjallisen menettelyn, suosiota hallintoasiaa koskevissa oikeudenkäynneissä. Tätä varmasti kaikki tässä salissa voivat pitää hyvänä pyrkimyksenä.

Lisäksi esitys tässä muodossaan sujuvoittaisi hallintoasioiden käsittelyä oikeusjärjestelmässämme. Nythän meidän korkeimman hallinto-oikeuden asioista reippaasti yli 80 prosenttia on hallinto-oikeuksien kautta tulleita valituksia. Isoin parannus nykytilaan olisi se, että jatkossa, jos hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, siihen tarvittaisiin lähtökohtaisesti aina valituslupa. Samalla korkeimman hallinto-oikeuden rooli muuttuisi valituspostikonttorista aidoksi ennakkopäätöstuomioistuimeksi. Kyse on siis nimenomaan alussa mainitsemastani fiksusta norminpurusta.

Arvoisa puhemies! Tehokkaat mutta laadukkaat ja ilman aiheettomia viivästyksiä tehtävät oikeudenkäyntimenettelyt ovat koko yhteiskunnan etu. Jo nyt meillä on miljardien eurojen arvosta investointeja kiinni erilaisissa valitusprosesseissa. Siksi me tarvitsemme tämäntyyppisen muutoksen, ja siksi kannatan tämän esityksen perusteellista mutta nopeaa valiokuntakäsittelyä.

14.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan hyvä asia, että hallintoasioiden oikeusmenettelyä nopeutetaan, sitä lämpimästi kannatan. On aivan ilmeistä, kuten edustaja Wallinheimo omassa puheenvuorossaan sanoi, että valtava määrä hankkeita seisoo oikeuskäsittelyssä, kun on turhia valituksia tehty hallinto-oikeuksiin, ja ne sitten seisovat joko hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Se on mielestäni yhteiskunnan kehittämisen kannalta aivan negatiivinen ilmiö, että yhdellä valituksella voidaan pysäyttää merkittävä hanke, jolla olisi esimerkiksi positiivisia työllisyysvaikutuksia, taikka sitten esimerkiksi jonkun yhteiskunnallisesti tärkeän seikan eteenpäinvieminen ei voi olla siitä kiinni, että joku ihminen on sattumoisin siitä eri mieltä.

Pitää muistaa kuitenkin se, että demokratian perusideahan on se, että suurimmalla osalla ihmisistä on tavoite kuitenkin kehittää yhteiskuntaa, ja esimerkiksi joku tiehanke, joka on jonkun seutukunnan kehittämisen kannalta välttämätön, voi seisoa vuosia oikeusasteissa ilman, että sillä on mitään järkevää syytä — sen takia vain, että joku vain halua kirjoittaa valituksen asiasta ja sillä sipuli. Pitää muistaa, että valituksen teko tänä päivänä hallinto-oikeuteen ei maksa kuin postimerkin verran, ja sitten kun päätös tulee, niin sen lunastusmaksu on kovin pieni. Siihenkin voisi tämän lain käsittelyssä kiinnittää huomiota valiokunnassa, että laitettaisiin sitä maksua sen verran korkeammaksi, että turhia valituksia se karsisi jonkun verran.

Pääministeri Sipilän hallituksen tavoitteenahan on selkeästi ollut purkaa byrokratiaa, ja toivon, että tämä lakiesitys tekee sen, mutta tärkeää kuitenkin olisi se, että me ymmärtäisimme tässä maassa, että turhien valitusten tekeminen aiheuttaa valtavaa vahinkoa, ja nyt kun vihdoinkin ja viimein olemme päässeet työllisyyskehityksessä positiiviseen kasvuun, niin olisi tätä samaa kasvua hyvä ryhdittää myös sillä, että saisimme sellaisen lainsäädännön hallintoasioiden käsittelyn puolelle, että se myös nopeuttaisi tätä turhien valitusten käsittelyä ja ennen kaikkea jopa estäisi sen.

14.20 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Uuden lain säätäminen vanhan ja monille tutun hallintolainkäyttölain tilalle on suuri ja kunnianhimoinen uudistus. Eräs lain tavoitteista on parempi ja aiempaa selkeämpi säädöskieli. Liian väljät pykälät ja tulkinnanvaraisuus aiheuttavat ongelmia oikeudenkäytön ennakoitavuuteen ja ihmisten tasapuoli-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

seen kohteluun. Keskeinen ja suurin muutos nykytilaan olisi se, että hallinto-oikeuden päätökseen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta haettaessa tarvittaisiin lähtökohtaisesti valituslupa. Tämä merkitsisi huomattavaa muutosta korkeimman hallinto-oikeuden rooliin. Siitä tulisi entistä selkeämmin korkeimman oikeuden kaltainen ennakkoratkaisutuo-
mioistuin.

Oikeusprosessien nopeuttaminen on oikea ja hyvä tavoite, mutta samalla on huolehdittava tietenkin siitä, että ihmisten oikeusturva toteutuu. Hallintotuomioistuimen on huolehdittava siitä, että ihmisten oikeusturva silti aina toteutuu. Hallintotuomioistuimen puolella on siis vain kaksi porrasta eli hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus. Sen sijaan yleisten tuomioistuinten puolella portaita on kolme jatkossakin eli on kärjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus.

Turhia valituksia on saatava vähemmäksi, ja nyt sitten niitten turhien valitusten tekemisen vähentämiseksi on tehty paljon töitä ja järjestyttävä tätä systeemiä. Mutta täytyy koko ajan muistaa, että valitusoikeus on aikanaan annettu tavallisten kansalaisten turvaksi viranomaisten mahdollisia virheitä ja jopa mielivaltaa vastaan. Näin ollen kannatan tätä esitystä, mutta tässä paksussa materiaalissa on vielä paljon töitä tehtävänä.

14.22 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen tuossa aiemmin totesi huolestuneen oloisesti, että meillä on ollut tilanteita, joissa viranomainen on valittanut toisen viranomaisen päätöksestä. Tässä yhteydessä on hyvä kirkastaa mieliin perustuslaista kumpuava periaate valtion viranomaisissa ja kaikessa julkisen vallan käytössä. Siihen kuuluu, että on valvottava yleisen edun toteutumista ja noudatettava tarkoin lakia. Se siis on esimerkiksi valtion viranhaltijoiden velvollisuus — tarvittaessa myös muutoksenhakumenettelyin tuomioistuimissa, myös viranomaispäätöksistä — ei siis mikään epäsuotava toimintatapa. Fiksua norminpurkua ei ole sellainen, jossa juridisella ja teknisellä ja luonnontieteellisellä ammattitaidolla varustettujen viranhaltijoiden lakisääteistä työtä leimataan esimerkiksi turhiksi valituksiksi.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina kaikista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista kaavapäätöksistä Suomessa ely-keskukset ovat valittaneet vain 4 prosentissa. Näistä kuitenkin 80 prosenttia on hyväksytty tuomioistuimissa. Viranomaisvalitukset toisen viranomaisen kaavapäätöksistä tässä tapauksessa ovat siis olleet perusteltuja ja tarpeen. Nämä vain huomioina tämänkin lain käsittelyn yhteydessä.

14.24 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Olisin halunnut kehua ministeri Häkkästä tämän esityksen tuomisesta tänne, mutta kun hän ei ole paikalla, niin puhutaan sitten hyvää selän takana.

Tämä on sitä fiksua norminpurkua, kuten edustaja Wallinheimo totesi. Korkeimmasta hallinto-oikeudesta tulee ennen kaikkea ennakkotapaustuomioistuin, mikä tarkoittaa sitä, että korkein hallinto-oikeus voi koko painollaan keskittyä ennen kaikkea tärkeimpiin juttuihin.

Tämä valitusoikeuden tietynasteinen rajaaminen asetetaan usein vastakkain kansalaisten oikeusturvan kanssa. Näinhän ei ole asianlaita. Nimittäin kansalaisten ja myös yhteisöjen oikeusturvaan kuuluu se, että he saavat ratkaisun heille tärkeisiin asioihin kohtuullisessa ajassa, ja tässä suhteessa meillä Suomessa on ollut ja on aika paljon puutteita. Ei tarvitse katsoa kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta saamiamme langettavia tuomioita, niin usein ne ovat liittyneet oikeustapausten liian pitkälle menevään pitkittymiseen. Kan-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

salaisten ja Suomessa toimivien yhteisöjen oikeusturvan tärkeä osa on se, että voi saada asiaansa päätöksen ja selvyuden ilman vuosikausia kestävää valitusrumbaa. Tämä nyt käsillä oleva hallituksen esitys tulee osaltaan toimimaan siihen suuntaan, että tällaiset vuosien, joskus jopa vuosikymmenten prosessit tulevat lyhenemään, ja tämä on erittäin tärkeä oikeusturvatekijä sekä kansalaisille että erilaisille yhteisöille.

14.26 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! En voi olla yhtymättä edustaja Zyskowiczin toteamukseen siitä, mitä tarvitaan ja mitä halutaan. On todella tärkeää, että yksittäisen ihmisen tai yksittäisen intressiryhmän omat hankkeet taikka halut saavat nopean käsittelyn, mutta nyt tässä ei olekaan kysymys enää siitä, kuinka ja miten menetellään. Olemme poistamassa kuitenkin järjestelmää, joka valvoo yleistä etua. Minä voisin verrata sitä helposti niin, että meillä on autokoulu, joka opettaa ihmisiä ajamaan, ja heillä olisi samalla kertaa myös vastuu siitä, onko heidän ajo-opetuksensa sellaista, että liikenneturvallisuus varmasti toteutuu. Tässä ollaan nyt vähän samanlaisella sektorilla, että kun annetaan siihen yhteen viranomaisistahoon se kaikki päättävältä, niin heikkenee se kriittinen tarkastelu siitä, mikä on turvallisuutta, mikä on se jälkivalvonta ja mikä on kaiken kaikkiaan se, että me sitä yleistä etua myös valvomme. Minä luotan suomalaiseseen viranomaiseen. Jos siellä laissa ja lain perusteluissa ja lakitekstissä olisi, että velvoitetaan ottamaan huomioon näitä ja näitä seikkoja ja punnitsemaan sitä asiaa, ja se olisi avointa... Tämä järjestelmä, mikä oli jo hallituksen aiemmassa valmistelussa, olisi ollut se kantavampi voima, että tämä olisi ollut se viranomainen. Niin kuin edellä tässä kuultiin, ne valitusten määrät ja niistä johtuvat prosessien pitkittymiset ovat todella harvinaisia.

14.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itse olen työskennellyt pitkään viranomaisissa, ja minulla on ollut myös ilo työssäni olla töissä hovioikeudessa, vakuutusosastoissa ja käräjäoikeudessa, siellä tiskin sillä puolella, jossa näitä asioita joudutaan ratkaisemaan. Sanoisin, että tuo liian pitkä käsittelyaika on myös osittain sitä, että me lainsäätäjät, joiden roolissa nykyisin istun, teemme aika paljon velvoittavia säännöksiä tuomioistuimille, mikä sinänsä on hyvä, esimerkiksi tuomioistuimen velvollisuus käsitellä ja selvittää asioita, mutta se rajanveto siihen, milloin esimerkiksi tuomari siirtyy jo yksittäisen henkilön oikeusavustajaksi, on hiuksenhieno. Meidän tulisi muistaa, että kun me teemme näitä hienoja oikeusturvapyykälä, niin me myös lisäämme jatkuvasti sitä tuomareiden työtaakkaa. Nämä kaikki asiat eivät ratkea pelkästään tiukentamalla niitä säädöksiä, vaan meidän tulisi huolehtia riittävästä resursseista.

Harmi, että ministeri ehti lähteä, koska olisin kysynyt siitä, kun tuntuu, että missä tahansa hallituksen esityksessä ja oikeudenkäymiskaaren muutoksessa ja lisätehtävissä tuomioistuimille tai hallintotuomioistuimille yleensä aina lukee lopussa, että ”ei resurssivaikutuksia”. Jokainen meistä ymmärtää, että kun omaan työhön tulee uusi tehtävä tai uusi velvollisuus, niin se aiheuttaa lisää työtaakkaa.

Tässä oli muistaakseni toissa syksynä, oliko viime vai edellisenä syksynä, semmoinen laaja tutkimus tuomioistuintuomareiden jaksamisesta. Siinä tuli esille, että siellä oli paljon työuupumusta. Siellä on ihmisiä, jotka ovat erittäin tunnollisia, siellä ei muun muassa monikaan ole poissa, mistä tulee mieleen tällainenkin asia, että tuomaria ei saa vaihtaa kesken pääkäsittelyn ilman, että se aloitetaan alusta. Minulla oli yksi tuttava, hän istui useamman kuukauden juttua, ja siinä oli tilanne, että hänen olisi pitänyt pystyä olemaan pois terveytensä vuoksi, mutta koko oikeudenkäynti olisi jouduttu aloittamaan alusta. [Puhemies

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

koputtaa] Tämmöisiä seikkoja meidän on hyvä huomioida. Riittävät resurssit pitää turvata tuomioistuimille.

14.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslain 21 § sanoo, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa ilman aiheetonta viivytystä. Siihenhän pitää toki pyrkiä, että jos joku hakee vaikka nyt rakennuslupaa... Muistan erään tapauksen, ja sekin asia on edelleen vireillä, jossa pienen puron yli menevää siltaa yritetään korjata, mutta siinä muka on joku luontoseikka, joka estää sen olemassa olevan vaarallisen sillan laittamisen kuntoon purkamalla sen vanhan, huonokuntoisen sillan pois ja laittamalla siihen uuden sillan, jolloin se on turvallinen kaikelle kuljetukselle. Tästä on valitettu. Se on vuosia seisonut oikeusasteissa, ja valtavia kustannuksia syntyy, ja mitä hyötyä syntyy? Ei mitään hyötyä, pelkkää vahinkoa, ihmishenkiä vaarannetaan ja ne ihmiset, joiden elämään se silta vaikuttaa joka päivä, elävät jatkuvassa epävarmuudessa, että kannattaako tänne enää mitään rakentaa, kun jokaisesta asiasta valitetaan ja se seisoo hallinto-oikeuksissa sitten jatkuvasti. Yksi asia kun saadaan käsiteltyä, toinen tulee heti perässä. Eihän se näin voi mennä.

Pitää muistaa, että esimerkiksi siviilioikeuspuolellahan olemme tässä salissa hyväksyneet käsittelyn, jossa esimerkiksi rattijuopumustuomiot, jotka ovat selviä tapauksia, käsitellään pikamenettelyllä, ja samalla, kun on todettu, että kaveri on syyllistynyt rattijuopumukseen, siinä saa käteen kuitin ja maksamalla sen pois se on pikakäsittelyllä hoidettu homma ja ihan selvä tapaus. Näin pitääkin toimia. Kyllä hallintopuolella pitää tähän samaan päästä.

Meillä seisovat tässä maassa miljardien hankkeet. Kymmenientuhansien ihmisten työpaikka on siitä kiinni, että jotkut känkkäränkät valittavat valittamisen ilosta. Jokaisesta kunnasta löytyy muutama henkilö, jotka valittavat valittamisen ilosta sen tautta, että saavat paikallislehdessä julkisuutta. Onhan se tavallaan ehkä tavoite sekin, en heitä sen enempää tuomitse, totean vain, että kyllä kun yhteiskuntaa rakennetaan, niin tämmöiset järkevät rakentamiskohteet ja erilaiset investoinnit pitää pystyä viemään nopeasti läpi ilman aiheetonta viivytystä, kuten perustuslaki sanoo.

14.32 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää otti esille yleisen edun valvonta-asiat. Tämähän kuuluu tähän maakuntahallintouudistuskokonaisuuteen ja siihen liittyvään Luovaan, valtion lupa-, ohjaus- ja valvontavirastoon, jota ollaan nytten perustamassa. Elikkä on tahoja, toimijoita, jotka ovat huolissaan siitä, tulisiko Luovassa olla sitten erikseen tämmöinen oma yleisen edun valvontayksikkönsä. On todella järkevää, että tätä erillistä yksikköä ei nyt sitten tule, vaan Luovassa on koko prosessin ajan, kun siellä asioita on käsiteltyssä, mukana tämä yleisen edun valvonta. Kun yleisen edun valvonta on koko ajan siinä prosessissa mukana, sillä voidaan varmistaa, että nämä asiat myöskin huomioidaan.

Tänä päivänä on virkamiesten tietotaito lisääntynyt. Luova on iso kokonaisuus, missä pystytään porukalla huomioimaan se, että tässä valmistelussa on jo yleisen edun valvonta mukana. Tämän mukaisesti saadaan tuloksena entistä parempia päätöksiä, ja sen jälkeen on valittamiskuviot ja muilla on yhä olemassa valitusoikeus Luovan päätöksistä hallinto-oikeuteen, elikkä valituskuviot säilyvät järkevällä tavalla entisellään, ja uskon ja toivon, että tämän mukaisesti saamme järkevämpiä, parempia päätöksiä aikaiseksi.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

14.34 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tämän hallituksen aloittaessa pari vuotta sitten noin 3 miljardin euron investoinnit olivat lupajonossa, eri vaiheissa tätä pitkää lupaprosessia, jota tuossa edellä kuvasin. Nyt onneksi ympäristö- ja kaavoitusasioissa on jo käytössä tämän vuoden alusta lähtien ollut valituslupa, ja nyt sitä laajennetaan. Se on järkevää normienpurkua ja sujuvoittamista.

Kyllä vaikka täällä vihreiden edustaja toista ehkä antoi hivenen ymmärtää, esimerkiksi elyt ovat tehneet valtavia määriä lupapäätöksistä valituksia, ja valituksien kohteina ovat olleet toisten virkamiesten ja virkanaisten tekemät päätökset eli kuntien ja avien tekemät erilaiset lupapäätökset. Tämä siis tilannetta ennen kuin näihin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Kaarina esimerkiksi antoi luvan kahdelle digitaalulle tien varteen. Siitä on nyt jo useampi kerta valitettu hallinto-oikeuteen, ja en tiedä, onko tauluja vielä nähty. Itse uskon, että siellä paikan päällä hyvin on tiedetty, minkälaiset mainostaulut siellä sopivat olemaan, mutta jossain on aina pätevämpi virkamies tekemään valituksia eteenpäin.

Meillä on myös hyviä esimerkkejä: Äänekosken biotehdas. Samassa pöydässä neuvotellen etsittiin ratkaisu ja lupaprosessi saatiin poikkeuksellisen nopeasti läpi. Eli en itsekään missään tapauksessa kannata mitään runnomista, vaan sitä, että mieluummin yhdessä neuvotellen, yhdessä pöydässä istuen etsitään ratkaisu ja otetaan ne ongelmakysymykset esille, ratkotaan ne ja tehdään päätös, eikä niin kuin nyt on tehty, että tehdään päätös jossain, siitä toinen valittaa ja näin pois päin.

Minun mielestäni tässä mennään hyvään suuntaan, ja tällä toimenpiteellä [Puhemies koputtaa] mutta myös tällä neuvottelumenettelyllä meillä on mahdollisuus jopa puolittaa lupa-ajat.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään 2 minuutin puheenvuoroissa, jos sieltä istuimelta puhutaan.

14.36 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Samaa mieltä edustaja Heinosen kanssa, että nimenomaan lupaprosessien sujuvuutta pitää kehittää ja se historia on ollut erittäin valitettavaa, että eri viranomaiset eri aikaan käsittelevät lupaprosesseja, ja se on ollut se, minkä takia ne viivästyvät. Kun edustaja Heinonen sanoo, että viivästyksiä on niin ja niin monen miljardin euron arvosta, se ei välttämättä tarkoita juuri sitä, että viranomaispäätöksistä toinen viranomainen on valittanut, vaan tämä meidän prosessointimme on ollut puutteellista eikä yhdessä tekemistä. No, Luovan perusteella tähän nyt ollaan tulossa ja tahotilla on se, mutta kuka valvoo sen yleisen edun mukaisesti sitten, että kaikki tapahtuu niin, että kukaan ei joudu kärsimään?

Edustaja Hoskoselle täytyy sanoa, että eivät ne valittajat suurimmalta osaltaan ole viranomaisia. Eivät ne päätökset todellakaan niitten yksittäisten kuntalaisten taikka kaupunkilaisten osalta viivästyttä niitä. Kyllä ne ovat yksittäisten ihmisten tekemisiä, mutta nyt on tapahtumassa mahdollisesti se, että viranomaiset eivät omalla asiantuntemuksellaan olekaan valittamassa siitä mahdollisesti ja todennäköisesti lainvastaisesta lupamenettelystä vaan se jää kansalaisjärjestöjen kontolle, jolloin me olemme siinä tilanteessa, että mietimme, onko kansalaisjärjestöillä resursseja reagoida siihen, että yleistä tilaa ei arvioidakaan todella perusteellisesti ja hyvällä lain tuntemuksella, mikä lisää turhien valitusten määrää.

14.38 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Jäi tuossa äskeisessä puheenvuorossani vielä asia pikkuisen kesken, kun aika loppui, mutta täällä on puhuttu paljon näistä turhista vali-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

tuksista, ja jatkan niin kuin sieltäpäin, missä se ihminen niitä ratkaisee — eli siellä tuomioistuimen pöydän takana tämä tuomari.

Meidän on hyvin helppo sanoa täällä, että turha valitus. No, prosessin jälkeen se voi olla turha valitus. Se on hyvin vaikea ensin nähdä ja varsinkin, kun meidän olemme näissä kaikissa lainsäädännöissä hyvin tarkkaan edellyttäneet sitä, että tuomioistuimen tulee täydentää, ohjata ja neuvoa, eli me emme ole antaneet tuomioistuimille mahdollisuuksia kuin hyvin poikkeuksellisessa tapauksessa selvästi lainvastaisia valituksia jättää tutkimatta. Ja kyllä se on hyvin harvassa, että näin voisi tehdä. Se vaatii aina selvittämistä ja vastapuolen kuulemista ja muuta. Me voisimme itsekin katsoa peiliin, että meidän pitäisi antaa sitten paremmat työkalut myös sinne toiselle puolelle ja luottaa heidän kokemukseensa, että he voisivat sitten jättää tutkimatta herkemmin sellaisia aiheita, jotka ovat niitä niin sanottuja turhia valituksia. Mutta se ei aina ihan selvästi päältäpäin näy, vaikka se olisi selvästi kirjoitettu yksityishenkilön toimesta. Siellä voi joskus olla se totuuden siemen, ja se myöhemmin löytyykin, eli ei se ihan näin olekaan.

Täällä puhuttiin sitten näistä oikeudenkäyntimaksuista. Hallinto-oikeudessa se on 250 euroa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 500 euroa, eli ei se nyt välttämättä niin pieni maksu ole, jos ei kovin isot tulot ole. Tietysti silloin, jos saa oikeusapua, ei tarvitse maksaa myöskään näitä oikeudenkäyntimaksuja — se kuuluu siihen oikeusapupäätökseen — mutta esimerkiksi vero- ja julkisissa maksuasioissa vieläkin oikeusapua ei saa kuin erittäin painavasta syystä, ja siellä voi olla joskus isokin intressi. Tietysti se auttaa, jos henkilöllä on mukanaan ihminen, joka osaa ne prosessin koukerot, ja siellä melkein pakko nykyisin on ollakin, koska meidän myötävaikutuksellamme nämä ovat aika sekavia.

14.40 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Valitusoikeus on perusoikeuksia tässä yhteiskunnassa. Kun aika ajoin aina nousee yleisönosastoissa ja muualla esille vaatimuksia, että valitusoikeutta pitäisi kiristää, niin minusta se on väärä linja, koska kansalaisilla varsinkin pitää olla valitusoikeus, koska monta kertaa on mahdollista, että ikään kuin mielivaltaa käytetään heitä vastaan. Jos tätä valitusoikeutta ei olisi, niin siitä saattaisi olla kohalokkaat seuraukset.

Edustaja Maijala nosti täällä esiin Luovan ja siinä mahdollisesti olevan yleisen edun valvonnan yksikön tai asiamiehet. Minun mielestäni siinä on myös sellainen riski olemassa, että tästä yleisen edun valvonnan yksiköstä tai asiamiehistä tulisi ikään kuin ylipappeja, joilla olisi oikeus sitten arvioida alempiarvoisia viranomaisia siinä, mitä heidän on tehtävä tai ei ole tehtävä.

Ja mitä yleisesti ottaen tulee viranomaisten valitusoikeuteen, niin minusta on ehkä oikein, että sitä rajoitetaan jossain määrin, että viranomaiset eivät tavallaan valita niistä päätöksistä, joista toinen viranomainen ei heidän mielestään ehkä ole tehnyt oikeaan suuntaan olevia päätöksiä. Sehän ei suinkaan poista sitä yleistä valitusoikeutta.

Lukisin täältä hallintolaista, kun meillä on olemassa hallintolaki, joka kuitenkin säätelee, miten viranomaisen tulee toimia — ja hallintolainkäyttölaki — jossa on hyvän hallinnon perusteet, 6 §, hallinnon oikeusperiaatteet: ”Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttyihin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.” Ja voidaan todeta näin, että yleinen etu on jokaisessa virkamiehessä itsessään joka päivä.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

14.42 **Anders Adlercreutz r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun puhutaan turhista valituksista, niin ihan kuten edustaja Meri sanoi, sitähan on vaikea arvioida etukäteen. Mutta jos katsoo niitten läpimenoprosentteja, niin yksittäisten kansalaisten tekemät menevät heikosti läpi, viranomaisten tekemät menevät voittopuolisesti läpi. Eli jos haluaa nyt kritisoida jotain valitusta, niin tietenkin yksittäisten kansalaisten valitukset siinä tapauksessa ovat sitten niitä, jotka ikään kun katsotaan turhiksi, mutta se on ihan perustavaa laatua oleva oikeus, ihan niin kuin edustaja Eestilä tuossa sanoi.

Nyt tässä Luovassa on sen sijaan syytä olla huolellinen oikeusturvasta, ellei sinne tule yleisen edun valvontaelintä, koska silloin nimenomaan poistetaan valistunut, asiantuntemukseen perustuva mahdollisuus ohjata päätöksentekoa. Jos on sitä mieltä, että se on hyvä asia, jos haluaa perustella sitä ikään kuin tällä turhan valituksen argumentilla, niin silloin pitää samassa lauseessa myöskin olla sitä mieltä, että oikeuslaitos Suomessa ei toimi tai että meillä on kenties väärät lait, koska nämä ovat nimenomaan niitä valituksia, jotka ovat perustuneet lakiin ja jotka ovat oikeusasteissa menneet läpi. Luovan yhteydessä korkein hallinto-oikeus on äärimmäisen painokkaasti kritisoinut lakiesityksessä nimenomaan tätä yleisen edun valvontaelimen poistamista, äärimmäisen painokkain sanoin. Ja minun mielestäni se on kyllä asia, joka tulisi ottaa huomioon, tulisi ottaa vakavasti, vaikkakaan sinänsä tässä viime aikoina korkeimman hallinto-oikeuden lausunnoille nyt ei kauheasti ehkä painoarvoa valitettavasti ole annettu.

14.44 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Eräs yli 30 vuotta aluehallintoviraston ympäristöneuvoksena ympäristölupayksikössä toiminut henkilö totesi tässä taannoin, että jos hän väittäisi, että lupaviranomainen ei koskaan tee virheitä eikä virheellisiä päätöksiä, niin ei hän puhuisi totta. Virheitä sattuu.

Samassa yhteydessä on todettava, että kaikki asiantuntijat ovat näiden lakien valmistelun yhteydessä lausuneet siihen suuntaan, että tämä nykyinen järjestelmä yleisen edun valvonnasta ja siitä, että viranomaiset lausuvat toistensa päätöksistä ja tarvittaessa myöskin hakevat niihin muutoksia, on hyvä ja toimiva. Viranomainen ei tee mielipidevalituksia, vaan perustelujen on oltava vain ja ainoastaan lainsäädäntöön perustuvia. Kansalainen voi tehdä intressiin pohjaavia valituksia, ei viranomainen.

Se, kun edustaja Maijala totesi, että jatkossa tämä yleisen edun valvonta olisi koko prosessissa ja valmistelussa mukana, varmasti pitää paikkansa. Näin on nytkin. Viranomaisten on todella noudatettava lakia nytkin, ja siihen kuuluu se, että viranomaiset punnitsevat toistensa tekemisiä ja antavat niistä lausuntoja. Se, mikä muutos tässä Luova-virastossa jatkossa tulee, on se, että toisista viranomaisista tehdään aseettomia siinä suhteessa, että kun nyt ely-keskus esimerkiksi antaa aluehallintovirastoille lausuntoja, että tämä ja tämä asia olisi syytä lupapäätöksessä ottaa huomioon, ja aluehallintovirastot hyvin nämä lausunnot ottavat huomioon, niin jos kuitenkin inhimillinen virhe vaikkapa sattuu, niin ely-keskuksen viranhaltijalla on oikeus ja velvollisuus jälkikäteen todeta, että tähän täytyy hakea muutosta. Jatkossa tätä [Puhemies koputtaa] perälautaa ei olisi.

14.46 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä sen verran tästä asiasta, että on syytä muistaa sekin tosiasia, että Suomi on saanut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa monia langettavia päätöksiä siitä, kun oikeusprosessit ovat venyneet kohtuuttoman pitkiksi. Aivan kuten perustuslaissa sanotaan, asiat pitäisi käsitellä nopeasti ja saada lainvoimainen päätös näin ollen, ja elämä voisi sen jälkeen jatkua.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Minä edustan sitä näkemystä tässä maailmassa, että en usko, että hallinnolla tätä maailmaa parannetaan kovinkaan paljoa, saatikka sitten nykyistä vaikeaa taloudellista tilannetta. Osa niistä maista, missä hallinto on kasvatettu valtavan suuriin mittasuhteisiin, on jäänyt jo historian sivuille pölyttymään. Niitä ei enää ole. Eipä semmoisessa maassa, missä hallinto on vain pääasia, paljon muuta sitten olekaan. Elikkä toivoisin, että näissä asioissa tunnustetaan tosiasiat.

Ja kuten totesin rikosmenettelystä esimerkiksi rattijuopumusasioissa, siellä on päästy jo nopeisiin ratkaisuihin ja aivan selvissä tapauksissa asiat hoidetaan nopeasti ja sillä sipuli. Samahan se on hallintopuolellakin. Esimerkiksi mainitsemani rakennuslupa koskien erästä siltaa, kun vesistön yli mennään: Siinähan pitää olla aina tietyt luvat hallussa ennen kuin saa rakentaa. Pitäisikö tässä kylässä sitten mennä sellaiseen menettelyyn, että ihmiset tulevat aamulla kävellen tai autolla siihen kyseisen epäkuntoisen sillan luokse, pitkospuita pitkin menevät joen yli ja sitten jatkavat toisella autolla työmaalleen? Taikka sitten puutavararekat: olisiko siinä kenties nosturit, jotka nostavat puut joen yli, ja sitten sieltä pannaan toiseen autoon?

Hei haloo, veljet ja sisaret, eihän se näin voi olla! Kyllä tällaiset järkevät hankkeet pitää pystyä nopeasti korjaamaan ja laittamaan kuntoon aivan kuten rakennusluvut, teiden rakentaminen ja niin edelleen. Kyllä meillä pitää olla järki päässä. Mielestäni Suomen kansanedustajilla pitää olla sen verran käytännön järkeä, että tällaiset asiat hoidetaan ja pyritään saamaan lait siihen kuntoon, että todellakin ne rikkiäiset sillat korjataan — eikä niin, että me palvomme sitä hallintoa, mikä tuntuu olevan joillekin erittäin tärkeää. Minun mielestäni on tärkeintä, että hommat hoituvat ja ihmisillä on hyvä olla.

14.48 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Jaan edustaja Eestilän huolen siitä, että tällainen kategorinen kielto valittaa hallinnon välillä toisen hallintoviranomaisen päätöksistä voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin tilanteisiin. Hallintovaliokunnan jäsenenä olen huomannut, niin kuin varmaan moni muukin kansanedustajakollega omassa valiokunnassaan, kuinka ministeriöt ja asiantuntijat voivat olla samasta asiasta hyvinkin eri mieltä. Tällä tiukalla rajauksella synnytetään tilanne, joka on ehkä lähempänä vahvemman oikeutta kuin sitä tosiasiallista oikeutta, johonka edustaja Halmeenpää ja moni muu täällä salissa ovat jo puheenvuoroissaan viitanneet. Se asiantuntemuksen mukanaan tuoma näkemys ehkä sitten viime kädessä joka tapauksessa tähän asti on mahdollistanut sen, että hallintoviranomaiset ovat pystyneet valittamaan niistä asioista, jotka vaikkapa ympäristöasioissa menevät myös sitten lainsäädännössä ja tuomioistuimessa edelle, ja pidän ongelmallisena sitä, että tällainen nyt vain hallituksen toimesta pois viedään.

Minä en usko, että hallintoviranomaisilla sinänsä on tarkoitus kiusallaan valittaa. Uskon siihen, että meillä Suomessa on koulutetut hallintoviranomaiset, jotka valittavat, jos siihen perustetta on. Ongelma ei ole tässä tasavallassa ollut aikaisemminkaan se, että joku valittaa, vaan kyse on ollut ongelman näkökulmasta siitä, että valitusajat ovat kohtuuttoman pitkiä ja käsittelyajat voivat olla vuosia tai jopa useampiakin vuosia — vaikkapa nyt rakentamisessa, joka on varmaan se yksi keskeisin valitusaihe ollut viime vuodet.

Puhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistan mukaan, elikkä debatteja ei tässä vaiheessa, mutta varatkaa sinne puhujalistalle itsellenne.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

14.50 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Maakuntahallintouudistuksessa olennaista on se, että elyistä ja aveista toiminnot yhdistetään, ja sitten ne viranomaiset, jotka eivät mene Luovaan töihin, menevät maakuntahallintoon. Elikkä käytännössä jatkossa Luovassa, kun puhutaan erityisesti ympäristöpuolen päätösasioista, ovat entiset elyjen ja avien virkamiehet tekemässä päätöksiä yhdessä. Kun he tekevät päätöksiä yhdessä, silloin siellä potentiaaliset valittajat ovat itse tekemässä sitä päätöstä, elikkä silloin kun rakennetaan tätä päätöskokonaisuutta, yleisen edun valvonta on koko ajan siinä prosessissa matkassa. Eihän sitten ole enää järkevää, että siellä Luovan sisällä on toinen, joka sitten vielä erikseen valittaa. Eikö se ole järkevämpää, että käytetään voimavaroja yhdessä?

Se, mikä on järkevää, on se, että tähän saadaan lisättyä yleistä julkaisuutta entistä enemmän, se, että koko prosessin aikana kaikki lausunnot olisivat mahdollisimman paljon julkisia ja tiedossa, että eri tahot voisivat olla siinä päätöksentekovaiheessa jo vaikuttamassa mahdollisimman paljon.

Minun mielestäni tässä ollaan menossa huomattavasti eteenpäin ja tullaan parantamaan koko prosessin kulkua. Luovan päätöksistä voivat sitten muut valittaa, ja Luova voi valittaa muitten viranomaisten päätöksistä. Minun mielestäni tämä on ehdottomasti järkevää, nykyaikaista ja kehittyvää toimintaa.

14.52 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Maijala ottikin tärkeän asian esille, sen, että jos valtion Luova-viranomainen ei voi enää valittaa Luova-viraston toisesta viranomaispäätöksestä, niin muilla on sitten kuitenkin valitusoikeus. Nyt on hyvä huomioda, onko näitä muita valtion sektoriviranomaisia olemassakaan, joilla olisi tehtäväkentässään valvoa yleisen edun toteutumista vaikkapa kalatalousasioissa. Onko se Museovirasto, onko se Turvatekniikan keskus, Säteilyturvakeskus, vai mikä se valtion sektoriviranomainen on, jolle se kuuluu? Ei sellaista ole. Maakunta on maakunnallinen viranomainen, kunta on kunnan viranomainen, mutta oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen, yleisen edun toteutumisen valvonta ja laillisuusvalvonta kuuluu myös valtiolle. Ei sitä voi ulkoistaa vaikkapa vain kansalaisjärjestöille.

Arvoisa puhemies! Lupaprosessien sujuvuutta pitää kyllä kehittää, ja siihen kipukohtaan voisi auttaa oikea ja tarpeenmukainen resursointi lupaviranomaisessa. Esimerkiksi Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupayksikössä on ollut jatkuva kuuden henkilötyövuoden vaje. Eipä siis ihme, että Pohjois-Suomen hankkeiden lupaprosessit ovat olleet aika usein aika kaukana tavoiteaikatauluista. Siinä olisi korjaamisen paikka, jos sujuvoittamista halutaan, ja ehkä se olisi jopa tehokkaampi keino kuin valitusoikeuden rajaaminen.

Mutta minä kysyisin vaikkapa edustaja Maijalalta, mikä valtiollinen taho jatkossa Luova-viraston uudistumisen jälkeen voisi vaikkapa laittaa vireille voimayhtiöiden kalatalousvelvoitteiden muutoshakemuksen, koska sehän on valtakunnallinen tehtävä.

14.54 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Yritän pysyä tässä hallituksen esityksen kohteessa, joka on oikeudenkäynti ja siihen liittyvät asiat.

Itse olen kyllä sitä mieltä, että asiantuntijaviranomaisilla täytyy olla riittävät keinot valittaa. Jos tämä pitää paikkansa, kuten edustaja Adlercreutz sanoi, että viranomaisten valitukset menestyvät paremmin — jos näin on, en ole itse nähnyt tämmöistä tilastoa — niin silloin se kertoo tietysti siitä, että siellä on sitä asiaosaamista paljon taustalla ja tästä syystä ne menestyvät ja ehkä ovatkin tarpeellisia.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Tulisin vielä tuohon keskusteluun, kun täällä puhutaan näistä pitkistä käsittelyajoista. Varmasti viranomaispuolella on resurssipulaa, mutta jos tähän kyseiseen hallituksen esitykseen vielä paneudutaan, niin meidän pitäisi luoda niitä työkaluja tuomioistuimille. Siellä on tällä hetkellä esimerkiksi todistelun rajaaminen, tuomioistuin voi käyttää sitä. Yksi, mitä muutama tuomari on minulle ehdottanut, on semmoinen, että käsittelymaksuja voitaisiin jollain lailla porrastaa sen mukaan, kuinka monen päivän pääkäsittely on. Se voisi ensinnäkin hillitä sitä, että ihmiset eivät toisi turhaa todistelua, jolloin se oikeudenkäynti venyy, tai, niin kuin joskus näkee, salkullisen asiakirjoja ja sitten tuomariparka sieltä yrittää niitä relevantteja asiakirjoja noukkia. Nimittäin se ei ole oikeasti niin, vaikka sanotaan, että asiamiehen ja asianajajan tehtävä olisi ne hyvin perata, vaan kyllä se monesti tuomioistuimen valitettavaksi tehtäväksi jää, erityisesti näissä indispositiivisissa asioissa, mitä hallintoasiat usein ovat, ja sitten näissä rikosasioissa. Nämä ovat hirmu työllistäviä. Oikeastaan, kun täällä joskus puhutaan päivästä sairaanhoitajana ja päivästä lastentarhassa, kehottaisin myös monia tutustumaan päivään tuomioistuimessa, nimittäin se ei ole niin auvoisaa kuin se täältä kuulostaa.

14.56 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kari täällä käsitteli asiaa, saako viranomainen valittaa toisen, yhteistyössä olleen viranomaisen päätöksestä saman instituution sisällä. Lähtökohtaisesti tällainen on—off-keskustelu varmaan on hyödytöntä. Mutta lähtökohta on kuitenkin se, että kun ollaan oltu yhteistyössä, niin pahimmillaan tällaisesta valitusoikeudesta seuraa, että tulee ikiliikkuja: aina on töitä. Kun pyöritetään ja valitetaan vähän ristiin ja näin poispäin, niin se saattaa johtaa mahdottomuuteen. Ja kuitenkin, jos se asia on sellainen, että se rikkoo vahvasti yleistä etua, meillä on tuomioistuimet ja muiden valitusoikeudet aina olemassa, niin että silloin ei pääse tietyllä tavalla oikeusmurhaa tapahtumaan.

Edustaja Halmeenpää on erinomaisella tavalla tutustunut näihin valitusprosesseihin, ja näyttää siltä, että hän on omassa siviilielämässään ollut vahvasti mukana joissakin prosesseissa, koska ei voi muuten noin hyvin tietää näitä yksityiskohtia. Mutta oma näkemykseni, joka varmaan on juridisesti puutteellinen, lähtee siitä, että vaikka meillä on laki ja se on kaikille sama, niin kyllä näyttää siltä, että viranomaisten tulkinnat ovat erilaisia. Kuitenkin valitus saattaa perustua siihen tulkintaan, miten viranomainen tulkitsee jotakin, koska ei laissa voida kaikkia yksityiskohtia säätää niin, että sieltä tulee vastaus jokaiseen elämäntilanteeseen.

Me olemme valiokunnassakin törmänneet tilanteeseen, että me itse olemme olleet säättämässä lakia, mutta kun me katsomme, mitä siviilielämässä tapahtuu tulkinnan muodossa, niin se on lähes päinvastaista kuin se, mitä tämä valiokunta itse on tarkoittanut lakia säätäessään. Me tulemme tänne tulkinnan harmaalle alueelle, ja siitä tässä on kysymys.

Meidän täytyy jotenkin tässä yhteiskunnassa myös uskaltaa rohkeasti piirtää rajoja. Kaikilla ilmiöillä ja asioilla on rajansa, ja niin pitää olla myös valitusoikeudella, että me emme voi antaa kaikkien kukkien kukkia, jos sitä puutarhaa ei sitten hoideta kunnolla.

14.58 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra...

Puhemies Paula Risikko: Rouva!

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Rouva, anteeksi! Ajatukseni karkasi jo herrapuolelle, kun tultiin puutarhanhoitoon koomuksen puolelta. [Puhemies koputtaa] Pahoittelen, että näin kävi.

Nyt on semmoinen asia, että olen samaa mieltä kuin edustaja Eestilä ilman sitä pilkun jälkeistä pientä ajatusta: Edustaja Halmeenpää on tutustunut näihin prosesseihin. Pidän erittäin asiantuntevana hänen puheenvuorojansa juuri näissä asioissa. Ja kun nyt mennään nimenomaan vaikkapa voimalaitosten osalle ja siihen, kuka niitä prosesseja sitten valvoo, niin luulisi, että pohjoisen Suomen kansanedustajilla pitäisi olla ensinnäkin jo sydäntä siinä, kuka on se viranomainen, joka pystyy käynnistämään prosesseja, tulevat ne sitten valittamisen kautta tai eivät. Kaikki me olemme täällä siitä samaa mieltä, että meidän pitää pystyä tätä järjestelmää kehittämään, ja meidän olisi jo pitänyt pystyä kehittämään sitä niin, että valitus- ja yleensä lupaprosessit käyvät käsi kädessä yhdessä niin, että ne ovat vuorovaikutusta eri viranomaistahojen kanssa. Siihen me kaikki pyrimme. Nyt tätä latua oikaistaan ja osa meistä pelkää, että se jättää osan tästä prosessista ehkä toisen intressin takia huomiotta, vaikka me luotammekin suomalaiseen lupaviranomaiseen valmisteluprosesseissa.

15.00 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpään kanssa olemme ehdottomasti samaa mieltä siitä, että resursseja tarvitaan Luova-puolelle lisää. Ympäristöasiat ovat meille kaikille erittäin tärkeä asia, sehän on meidän kaikkien elinehto, että ne toimivat hyvin.

Kun Halmeenpää kysyi minulta sitten sitä, miten esimerkiksi nämä kalatalousvelvoiteasiat jatkossa hoidetaan, miten valittamiset tehdään, niin maakuntahallinto, esimerkiksi Lapissa, tulee jatkossa olemaan se organisaatio, joka käsittelee ja tekee päätökset Kemi-joen kalatalousvelvoiteasioista, ja sen jälkeen valitusoikeus on sitten Luovalla. Ja sitten minulla on itsellä kyllä epäselvyys vielä tällä hetkellä siitä, miten silloin, jos Luova käsittelee näitä asioita, tämä valituskokonaisuus hoidetaan eteenpäin. Varmasti tulen saamaan lisätietoa.

Mutta sitten kokonaisuudessaan meillä oli Kalatalouden Keskusliitossa, jonka puheenjohtaja olen, keskustelua tästä kokonaisuudesta, näistä yleisen edun valvonta-asioista, ja siinä kyllä tultiin meillä johtokunnassa yksimielisesti siihen mielipiteeseen, että pysymme ehdottomasti tämän hallituksen esityksen takana tässä kuviossa. Yleinen etu on kaikille se, että Luova tekee laajasti, kokonaisvaltaisesti, avoimesti ympäristöpuolen päätösasiat niin, että siinä on yleisen edun valvonta koko ajan matkassa. Ehdottomasti me kaikki tarvitsemme yleisen edun valvontaa, mikä on tällä hetkellä useammassa ympäristölainsäädännössä jo mainittunakin. Ne tulee ottaa kaikkiin jo laillisesti matkaan, joten emme me tarvitse enää siihen sisälle toista organisaatiota valvomaan näitä asioita, vaan kaikkien pitää tehdä työt yhdessä, jotta saataisiin mahdollisimman hyvä lopputulos aikaiseksi.

15.02 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eestilä puhui viisaita, ja kun edustaja Maijala viittasi yleiseen etuun, niin mitä sitten, jos se yleinen etu ei aina olekaan vaikka laajan yhteisön tai yksilön tai vaikkapa puolueen etu? Silloin kaivetaan usein ainakin puhelinumero läheiselle kansanedustajalle, tai lakikirja, jos ei muu auta.

Minä ainakin uskon siihen, että Suomessa on hyvät viranomaiset, jotka pystyvät aidosti tekemään yhteistyötä. Ja silloin kun viranomaiset ovat jostain asiasta eri mieltä, niin tähän asti — näin ainakin uskon ja jonkun verran tiedänkin — viranomaiset ovat pystyneet mah-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

dollisimman pitkään viemään niitä prosesseja yhdessä ja katsomaan ne erimielisyydet ja hakemaan kirkkoa keskelle kylää, jonkunlaista hallinnollista ratkaisua. Mutta jos tähän ei syystä tai toisesta ole päästy ja pystytty, asia on ollut syytä viedä tarvittaessa oikeuteen asti ja on haettu sieltä sitten lain normituksen pohjalta se ratkaisu, jolloin voidaan puhua yleisestä edusta, se on ainakin tehty Suomen lakien mukaan.

Mutta pelkään sellaista maailmaa, jossa puolueen tai vaikkapa maan hallituksen etu jyrää sen yleisen edun edelle ja jätetään viranomaisille ainoastaan mahdollisuus sivusta seurata prosessia, mikä johtaa epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin. En ota kantaa siihen, ovatko ne lainmukaisia, mutta se johtaa epäoikeudenmukaisiin ja epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin. Erityisesti ympäristöasioissa, rakentamiseen liittyvissä asioissa ja monissa muissa asioissa asiantuntemuksella on jatkossakin hallituksesta riippumatta merkittävä rooli.

15.03 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt todeta, että tämä Luova-viraston perustaminen on sinänsä aivan hyvä uudistus. Se selkeyttää hallintorakennetta, ja se mahdollistaa asiantuntemuksen ja resurssien järkevän käytön. Siitä ei ole kiistaa. Ainoa vakava kipukohta on juuri tämä yleinen etu, sen laillisuusvalvonnan heikentäminen.

Edustaja Maijala, Kalatalouden Keskusliitto kylläkin, toisin kuin te toteatte, on yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden, hallinto-oikeuksien, Suomen Vapaa-ajankalastajien, Itä-Suomen yliopiston ja useiden ely-keskusten ohella kritisoinut vahvasti valitusoikeuden rajaamista ja yleisen edun valvonnan heikentämistä. Kritisoinut. Ja miksi? Siksi, koska sen pelätään olevan perustellusti vakavasti vaarassa. Maakunnat, joihin kalatalousviranomaiset kolmesta valtakunnallisesti kalatalousviranomaisen tehtäviä hoitavasta ely-keskuksesta siirtyvät, eivät ole valtion viranomaisia, mutta esimerkiksi valtakunnalliset, kansalliset kalatiestrategian velvoitteet tulevat valtiolta. Vesistöalueet eivät noudata maakuntarajoja, ja ne täytyy hoitaa valtiollisesti. Sen takia tässä on uhkia siellä kalatalouden puolellakin. Maakunta ei voi ottaa eikä sille voi säilyttää valtion vastuulle kuuluvia tehtäviä sen enempää kuin kansalaisille, kansalaisjärjestöille tai kunnillekaan.

15.05 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin johtamani Kalatalouden Keskusliiton lausunnon osalta sanon ihan suoraan semmoisen asian, että kyseinen lausunto oli virkamiehen kirjoittama lausunto ja sen jälkeen olemme Kalatalouden Keskusliiton johtokunnassa tehneet siitä asiasta täysin toisenlaisen päätöksen.

Sen jälkeen toinen asia: Edustaja Kari otti hyvin esille sen, että Luovan päätös ei saa olla poliittinen päätös, ja sen takia onkin tärkeää, että Luovassa on yksi ainoa organisaatio, joka laajoilla hartioilla tekee sen päätöksen, mitä on tekemässä, eikä siellä ole erikseen sitten semmoista pienempää porukkaa, joka voi mahdollisesti toimia poliittisesti. Luova ei saa olla poliittinen toimija, vaan ehdottomasti osaava asiantuntijaporukka, joka yhdessä laatii sen päätöksen.

Sitten vielä näistä kala-asioista ja vesiasioista: Maakunnille tullaan määrittelemään alueet ja vesialueet, joista ne myöskin vastaavat. Niitä rajoja tarkemmin tullaan vielä määrittelemään varmasti, mutta ne tulevat olemaan maakuntien asioita.

15.06 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! On kyllä hämmästeltyä sitä tapaa, millä edustaja Maijala epäilee, että valtion viranomaisessa käytettäisiin poliittista

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

harkintavaltaa, kun siellä ei poliittisia päättäjiä istu lainkaan. Enemmän olisin huolissani siitä, mitä valtaa käytetään tulevissa maakunnissa, joiden ylin päättävä elin koostuu poliittisista päättäjistä. En minä Luova-virastoa kyllä lähtisi poliittisen päätöksenteon käyttämisestä epäilemään enkä syyttämään.

Se, minkä takia otin tämän kalatalouden esille, johtuu siitä, että siellä tulevassa lainsäädännössä, siis lakiesityksessä, ei kylläkään ole lainkaan asetettu lain tasolla mitään vaatimuksia siitä, miten nämä kalatalousasiat jatkossa järjestetään. Ne voidaan siis periaatteessa järjestää vaikka 18:lla eri tavalla. Velvoitetta siihen ei laista tule, kehoitus kylläkin, mutta se on sitten hänessään, mitä kukin maakunta tahollaan päättää ja syntyykö yhteistyötä tarkoituksenmukaisella tavalla, kuten tällä hetkellä on, niin että kalatalousasiat kuuluvat vain kolmelle ely-keskukselle valtakunnallisesti: Pohjois-Suomi Lapin ely-keskukselle, Länsi- ja Lounais-Suomi Varsinais-Suomen ely-keskukselle ja muu osa Suomea Pohjois-Savon ely-keskukselle.

15.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ei varmaan kannata meidän näistä kala-asioista tässä tarkemmin enää keskustella, koska muun muassa tämä kala-asioitten ja näitten tehtävien jako on vielä valmisteluasioissa kesken. Elikkä on oma lainsäädäntökonaisuutensa vielä tulossa siitä, miten yhteistyötoiminnot maakuntien välillä tullaan hoitamaan, sillä ei varmastikaan tulla näitä asioita 18:ssa hoitamaan jatkossakaan, vaan kun se on tällä hetkellä hoidossa kolmessa maakunnassa, niin siitä tullaan vielä säätämään sitten tarkemmin, mitkä ovat ne viranomaisasiat, mitä hoidetaan missäkin maakunnassa, ja miten sitten muitten osalta tämä yhteistoiminta tullaan hoitamaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä tehdään muutamia muutoksia liittyen terrorismiin. Terrorismi haastaa erityisesti avoimet, demokraattiset yhteiskunnat, ja sen takia mekin olemme pakotettuja tekemään näitä muutoksia lainsäädäntöön. Terrorismirikoksiin liittyvät tietyt ryöstö-, kiristys- ja väärennysrikokset säädetään kansainvälisiksi rikoksiksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta myös laajennetaan niiden osalta. Rikoslain terrorismirikossäädöksiä ehdotetaan täydennettäväksi ja muutettaviksi monin tavoin.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Tässä esille nousee myös paraikaa vielä keskeneräinen Turun terrori-iskun käsittely. Ihmisoikeusprofessori Martin Scheininhan nosti esille viime syksynä hänen mielestään käännösvirheen, joka olisi tässä meidän lainsäädännössämme, ja sitä tässä esityksessä myös muutetaan. Itse olen Matti Tolvasen näkemyksen kannalla senkin jälkeen, vaikka tämä muutos tehdään. Minun mielestäni tämä muutos ei alleviivaa sitä, että kyse olisi käännösvirheestä. Niin kuin Tolvanen totesi, tällaisessa tilanteessa pitää katsoa myös alkuperäistä sanaa ja sen merkitystä. Kysehän Martin Scheininin kohdalla oli siitä, että meidän lainsäädännössämme todettiin, että teon olisi oltava omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin valtiolle, ja hänen ajatuksenjuoksunsa lähti siitä, että tämä viittaisi vain ja ainoastaan virkakoneistoon ja maa sen sijaan suomalaisen yhteiskuntaan. Tämän kyseenalaisti myös Matti Tolvanen, ja itse myös pidän tällaista pohdintaa lähestulkoon saivarteluna. Eli itse en näe sitä niin, vaikka kyse on keskeneräisestä asiasta, että tällä muutoksella hallitus tavaltaan myöntäisi sen, että tässä olisi käännösvirhe, vaan tällä selkeytetään tätä kohtaa. Tietenkään tällä muutoksella ei ole enää vaikutuksia Turun terrori-iskun tekijän tuomioon taikka siihen, tuomitaanko hänet terrori-iskusta vai ei.

Tässä esityksessä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelua, terroristiryhmän johtamista, terroristiryhmän toiminnan edistämistä, koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten, kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten, värväystä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismin rahoittamista ja matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevia rangaistussäännöksiä sekä terroristiryhmän määritelmää ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että huomioon tulevat otetuiksi terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia koskevat vakaviin tietoverkkorikoksiin liittyvät muutokset ja terroristisessa tarkoituksessa tehdyn radiologista asetta koskevan rikoksen säätäminen rangaistavaksi.

Tämä matkustaminen: Näitä toimenpiteitä on tehty tämän hallituksen aikana lukuisia. Esimerkiksi matkustaminen terroristirikosta varten on muutettu jo aiemmin tämän hallituksen toimesta rangaistavaksi, ja nyt tässä esityksessä myös matkustamisen edistäminen tehtäisiin rangaistavaksi.

Hieman tuntuu siltä, että näitä kohtia tulee koko ajan lisää ja jokainen joudutaan erilaisen ihmisoikeusprofessoreiden tulkintojen mukaan kirjaamaan tähän pitkään listaan. Yksi tästä puuttuu edelleen, ja se on terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointi. Olen itse tehnyt siitä lakialoitteen. Oikeusministeri Häkkinen on siihen tarttunut ja käynyt sitä läpi, ja kuulemma sen säätäminen rangaistavaksi on vaikeaa. Mielestäni sen ei pitäisi olla kovin vaikeaa. On olemassa lainsäädäntöä muissakin maissa, joissa esimerkiksi hakaristien ja muiden natsisymbolien on lainsäädännöllä todettu aiheuttavan rikosseuraamuksia. Minun mielestäni terroristijärjestöön kuulumisen, jos se tapahtuu Suomestakin käsin, pitäisi kyllä pystyä suomalaisessa lainsäädännössä säätämään rangaistavaksi.

Toinen, mitä itse olen pohtinut, on se, että meidän pitäisi löytää myös keinoja... Todennäköisesti tässä Turunkin terrori-iskussa tuomio tulee olemaan kutakuinkin sama, tuomitaan tämä henkilö sitten terroristisessa tarkoituksessa tehdystä murhasta tai sitten tavallisista murhasta rangaistukseen. Minä toivoisin, että meidän lainsäädännöstä löytyisi tulevaisuudessa myös vielä selkeämmin sellaisia rangaistuksia, joissa ei olisi mahdollisuutta esimerkiksi ehdonalaisuuteen päästä tai hakea vapautusta. Jos ajatellaan vaikkapa Norjan massamurhaajaa, minun mielestäni sellaisen tapauksen kohdalla Norjan langettama 21 vuotta on lyhyt tuomio. Todennäköisesti Norja ei häntä tule senkään jälkeen vapautta-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

maan, mutta mielestäni tämäntyyppisissä rikoksissa tuomiot voisivat olla aidosti elinkautisia.

15.15 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Täytyy ensimmäisenä todeta, että tämä lakiesitys on totta kai kannatettava ja vie lainsäädäntöä parempaan suuntaan. On hyvä, että terrorismiin kohdistuvaa lainsäädäntöä tiukennetaan sekä täsmennetään. Nyt kuitenkin täytyy ihmetellä, miksi on kestänyt näin kauan valmistella lopulta näinkin perustavanlaatuisiin asioihin kantaa ottavaa lakia, vaikkei tällaista nyt todennäköisesti kukaan muu kuin ihmis-oikeusprofessorit vastusta Suomessa.

On todettava, että tämä on suurelta osin EU:n vuosilta 2002 ja 2008 peräisin olevien ohjeistuksien ja päätöksiä toteuttamista, siis vähintäänkin kymmenen vuotta myöhässä, vaikka terrorin uhka on koko ajan ollut olemassa ja kasvanutkin. Miksi on odotettu näin kauan, ja kuinka on mahdollista, että me joudumme odottamaan näissä asioissa EU:n päätöksiä ja ohjeistuksia emmekä pysty hoitamaan tällaista asiaa kansallisella lainsäädännöllä? Miten suomalaisten suojele terrorismilta voi olla näin vaikeaa ja mutkikasta?

Kehotankin, että me täällä eduskunnassa miettisimme, kuinka me voisimme tulevaisuudessa mieluummin olla kymmenen vuotta etuajassa terrorismin torjunnassa kuin kymmenen vuotta jäljessä.

15.16 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! Lakiesitys terävöittää nykyistä terrorismiin liittyvää lakia siten, että tietyt ryöstö-, kiristys- ja väärennösrikokset säädettäisiin kansainvälisiksi rikoksiksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta laajennettaisiin niiden osalta.

Lakiesityksellä muutetaan rikoslain 34 a luvun 1 §:ää niin, että teon olisi oltava omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin maalle tai kansainväliselle järjestölle. Terrorismi pitää nähdä laajemmin yhteiskuntaan kohdistuvana rikoksena. Esitetty lakimuutos selkiyttää tätä.

Pakkokeinolakiin ja poliisilain telekuunteluun ja asuntokuunteluun tulee muutoksia. Törkeän datavahingonteon, törkeän tietoliikenteen häirinnän ja törkeän tietojärjestelmän häirinnän eräät tekotavat katsottaisiin terroristisessa tarkoituksessa tehdyiksi rikoksiksi. Kysymyksessä olevat tietoverkkorikokset ovat laajamittaisia, erityisen tuntuva haittaa tai taloudellista vahinkoa aiheuttavia taikka yhteiskunnan tärkeän toiminnan vaarantavia tekoja.

Mielestäni asia on erityisen tärkeä meillä täällä Suomessa, koska olemme kovaa vauhtia muuttumassa tietoyhteiskunnaksi. Olemme täysin tällaisen automaattisen tietojenkäsittelyn varassa, ja kun näihin järjestelmiin murtaudutaan tai niitä yritetään sabotoida, se on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa yhteiskunnalle.

Lisäksi nykyisestä laista poistetaan tekijää ja matkustamisen kohdetta koskevat rangaistavuuden rajoitukset ja näin laajennetaan matkustusrikosten alaa. Myös tällaisen matkan rahoittaminen tulee rangaistavaksi. Matkustusrikos on edelleen luonteeltaan valmistelurikos suhteessa varsinaisiin rikoksiin nähden. Tällaisen rikoksen osoittamiseksi ja toteen näyttämiseksi on kyettävä osoittamaan, että henkilön aikeena jo matkustushetkellä oli tehdä jokin rikoslain 34 a luvussa mainittu törkeä rikos — kuinka tekijän tahto suhtautuu teokseen, on klassinen kysymys, kun päätetään rangaistavuudesta.

Kehotan valiokuntia perehtymään tarkasti myös muiden Pohjoismaiden vastaaviin lakeihin ja rangaistusasteikkoihin. Toivon, että ne olisivat vähintäänkin yhteismitalliset.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä lakiesitystä.

15.20 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on ajautunut, ajautumassa mukaan ulkomaalaiseen terrorismiin sekä ulkomaalaisten rikollisjärjestöjen, järjestäytyneen rikollisuuden, kohteeksi. Tätä osoittaa muun muassa se, että suojelupoliisin terrorismiin liitännäisten seurantahenkilöiden määrä on kasvanut valtavasti muutamassa vuodessa. Nykyinen luku on lähemmäs neljäsataa seurattavaa henkilöä, kun se vasta muutamia vuosia sitten oli kaksisataa henkilöä. Ja tämän johdosta suojelupoliisi on luokitellut Suomen terrorismiuhan kohonneeksi. Siellä on sellainen neljän kohdan asteikko, jossa nyt ollaan tultu yksi porras ylöspäin.

Maailma ei mielestäni ole muuttunut vaaralliseksi itsestään: maailma ei ole täyttynyt terroristeista itsestään tai Suomi ei täyty terroristeista itsestään, vaan politiikalla valitaan tulevaisuuden suunta. Ongelma on siinä, että näiden erilaisten palojen sammutuksen sijaan tuntuu, etteivät maiden hallitukset enää keskity siihen, miksi se talo on alun alkaen syttynyt tuleen. Se on tietenkin hyvä asia, että terroristien tuomitsemiseen ja oikeuden eteen saattamiseen Suomessa hallitus on tehnyt työtä, mutta se on kuitenkin aika reaktiivista sen kannalta, että terrorismia esiintyy. Tärkeä kysymys tässä on se, milloin Suomeen saadaan sellainen valtionjohto, joka ei työnnä päätä penssaaseen vaan asettaa suomalaisten turvallisuuden politiikassaan etusijalle.

Suomalaisten oikeus turvalliseen yhteiskuntaan tulisi olla tärkein ihmisoikeus, ja sen ihmisoikeuden toteuttaminen, turvallisen yhteiskunnan toteuttaminen Suomeen, vaatii kestävää ja vastuullista maahanmuuttopolitiikkaa. Milloin näemme, että Suomen turvapaikkapolitiikka muuttuu? Kun täällä keskustellaan nykyään jatkuvasti terrorismista, niin toivon, että hallituspuolueiden edustajat pohtisivat sitä, voisiko olla niin, että turvapaikkapolitiikalla ja terrorismin kasvulla Suomessa olisi joku yhteys.

15.23 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Näistä ns. terrorismilaeista on ollut paljon tässäkin talossa puhetta, ja niitä on myös odotettu. Lain muutoksen taustalla on Euroopan unionin terrorismirikoksia koskeva direktiivi ja sen vaatimat muutokset meidän lainsäädäntöömme. Terrorismirikoksiin liittyvät tietyt ryöstö-, kiristys- ja väärennysrikokset säädettäisiin nyt kansainvälisiksi rikoksiksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta myös laajennettaisiin niiden osalta. Kemiallisen aseiden ja biologisen aseiden kiellon täsmen-täminen on myös erittäin hyvä asia. Lakiin ehdotetaan myös kokonaan uusia säännöksiä, muun muassa terroristisessa tarkoituksessa tehtyä radiologista asetta koskevaa rikosta. Hyvä niin. Lisäksi lakiin on lisätty tarkennuksia niin, että myös kybermaailmassa tapahtuvat vakavat rikokset voidaan katsoa tietyin edellytyksin terroristisessa tarkoituksessa tehdyiksi. Nämä vastaavat teknologiamurroksen haasteisiin ja ovat ymmärrettäviä tavoitteita.

Haasteitakin tässä laissa toki on. Esimerkiksi kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaa rangaistussäännöstä ehdotetaan nyt muutettavaksi niin, että sen piiriin tulee myös niin sanottu itsekouluttautuminen. Lisäksi kouluttautumisen tarkoituksena voisi olla myös terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun tekeminen. Tavoite on ymmärrettävä, mutta tämä kohta on herättänyt myös jonkin verran kysymyksiä ja kritiikkiä. Esimerkiksi rikosoikeuden professori Melander on todennut, että olisi vaikea ennakoita, millainen toiminta olisi jatkossa rangaistavaa, koska mikä tahansa toiminta voisi lopulta olla rangaistavaa, jos epäillyn katsotaan kouluttautuneen terrorismirikoksen tekemistä varten. Viimeaikaiset autolla tapahtuneet terroriteot huomioon ottaen esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

autokoulun käyminen voitaisiin katsoa terroristisen teon valmisteluksi, jos lakia näin tulkittaisiin. Kun lakia nyt hiotaan, kannattaa mietinnössä kiinnittää huomiota siihen, että lain tulkintamahdollisuuksista tulee mahdollisimman selkeitä ja aukottomia, jotta vältymme sitten kummallisilta tilanteilta.

Toinen huomio: Esityksessä ehdotetaan siis myös pakkokeinolain ja poliisilain telekuuntelua koskeviin säännöksiin muutoksia, joiden myötä mainittua salaista pakkokeinoa tai salaista tiedonhankintakeinoja voitaisiin käyttää myös terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen vakaviin tietoverkkorikoksiin liittyvien tekotapojen ja terroristisessa tarkoituksessa tehdyn radiologista asetta koskevan rikoksen selvittämisessä ja estämisessä. Vastaava muutos tehtäisiin rikoksen selvittämisessä käytettävää asuntokuuntelua koskevaan pakkokeinolain säännökseen ja rikoksen paljastamisessa käytettäviä salaisia tiedonhankintakeinoja koskevaan poliisilain säännökseen. Televalvontaa teleosoitteen tai telepäätelaitteen haltijan suostumuksella ja suunnitelmallista tarkkailua voitaisiin esityksen ehdotuksen mukaan käyttää terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisen selvittämisessä ja estämisessä. Tässä on aika monta yksityiskohtaa, jotka on syytä käydä huolella läpi. Esimerkiksi Asianajajaliitto on jo nyt kommentoinut, että telekuuntelun ja televalvonnan käyttö laajenisi mahdollisesti jopa lieviin rikoksiin. Tässä meidän on syytä olla tarkkana.

Lisäksi korostaisin sitä, että vaikka me tarvitsemme terrorismin torjuntaan liittyvää määrätietoista ja jämäkkääkin lainsäädäntöä ja meidän lainsäädäntömme on kyettävä vastaamaan niihin odottamattomiin tilanteisiin, joita epävakaa maailmassa voimme kohdata, on meidän samaan aikaan muistettava se, että kun me haluamme ennalta ehkäistä terrorismia ja radikalisoitumista ja ekstremismia, meidän täytyy myös pitää huolta niin sanotuista pehmeistä keinoista: yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen kaikille, kaikki huomioon ottava ja hyväksyvä yhteiskunta, mielenterveyspalvelut, jotka ovat riittävästi saatavilla kaikille, ja niin edelleen. Me tarvitsemme laajan valikoiman paitsi terävää lainsäädäntöä myös niin sanottuja pehmeitä keinoja terrorismin estämiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi.

15.27 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Parviainen toi esiin professori Melanderin julkisuudessa esittämän kritiikin siitä, että nyt aiotaan kriminalisoida itseopiskelu terrorismirikoksen tekemistä varten, ja hän mainitsi, kuten professori Melander, että esimerkiksi autokoulun käymisen voi nähdä myös tässä valossa. Minä henkilökohtaisesti en ymmärrä, mikä tässä on ongelma.

Jos joku opiskelee vaikkapa verkosta räjähteiden rakentamista tai muuta tällaista itse ja hänen tarkoituksensa on nimenomaan opiskella terrorismirikoksen tekemistä varten, niin mikä se on se ongelma, että tämä kriminalisoidaan? Meillä on oikeuslaitoksessa tietysti voimassa se periaate, että syyttäjän pitää osoittaa syytetty syylliseksi eikä syytetyn tarvitse osoittaa itseään syyttömäksi, eli näin ollen todistustaakka on tietysti syyttäjällä. Ja jos joku on käynyt autokoulun tai verkosta katsellut pommin rakentamisohjeita, niin näissäkin rikoksissa, mistä nyt on kyse, syyttäjän on osoitettava, että se on tapahtunut terrorismirikoksen tekemistä varten.

No, jos se, esimerkiksi pomminteko-ohjeiden itseopiskelu, on tapahtunut terrorismirikoksen tekemistä varten, niin, edustaja Olli-Poika Parviainen, mikä se on se ongelma, että tällainen kriminalisoidaan? Siis mikä se ongelma on? Ilmeisesti täällä ei voida mitään tehdä, missä pyritään terrorismia ehkäisemään ja pyritään erittäin vakavia rikoksia eh-

käisemään, ilman että joku professori oikeustieteellisestä tiedekunnasta näkee siinä isoja periaatteellisia ongelmia. — Jatkan puhujapöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Toistan siis kysymykseni edustaja Olli-Poika Parviaiselle, joka hyväksyvässä mielessä viittasi professori Melanderin kritiikkiin: mikä se on se ongelma, jos joku terroristisen rikoksen tekemisen tarkoituksessa itseopiskelee jotain? Se näyttövelvoite, se tuomitsemiskynnys, on tietysti se, mikä se aina on, eli syyttäjän on osoitettava rikos toteen näytetyksi. Eli syyttäjän on osoitettava ja tuomioistuimen on tultava siitä vakuuttuneeksi, että kyseessä on nimenomaan terroristisen rikoksen tekemistä varten tapahtunut opiskelu.

Mainitsin jo, että täällä aina, kun tämänkaltaisia asioita käsitellään, löytyy joku niin sanottu ihmisoikeusjuristi tai joku muu oikeustieteellisen tiedekunnan professori arvostelemaan ja pohtimaan asiaa, että ei kai nyt vain rosvon oikeusturvaa vaaranneta. Mainitsen esimerkkinä, kuinka vuosia sitten täällä käsiteltiin tällaisten törkeiden rikosten valmistelun saattamista kriminalisoiduksi. Ja sen jälkeen näin on tehty, ja esimerkiksi tällainen yliopistoon kohdistunut murhaisku ymmärtääkseni, lehtitietojen valossa, pystyttiin juuri tämän rikoslain säännöksen perusteella ennalta ehkäisemään. Muistan, kun tätä käsiteltiin julkisessa keskustelussa, niin eräs oikeustieteellisen tiedekunnan rikosoikeuden professori oli huolissaan, että jos törkeän rikoksen valmistelu jo kriminalisoidaan, niin miten käy tämän rosvon oikeusturvan.

Olen sitä mieltä, että meidän pitäisi tässä talossa olla enemmän kiinnostuneita niiden tavallisten kansalaisten oikeusturvasta kuin näiden rikollisten tai terroristien oikeusturvasta, kunhan siitäkin tietysti oikeusvaltion periaatteiden ja parhaiden perinteiden mukaisesti huolehditaan.

En malta olla lopuksi toteamatta, että täällä jo mainittu niin sanottu ihmisoikeusprofessori Martin Scheinin arvosteli aikanaan sitä, että poliisille annettiin mahdollisuus puhelinkuunteluun ja teletunnistietojen saamiseen. Siitä on jo monta vuotta, ja sen jälkeen lukuisa määrä ennen kaikkea alamaailman keskinäisistä murhista ja huumejutuista on kyetty selvittämään nimenomaan sen ansiosta, että poliisilla on mahdollisuus teletunnistietoihin tai tietyissä tilanteissa puhelimen kuunteluun. Varsinkin teletunnistietojen saaminen on ollut avainasemassa lukemattomien murharikosten ja huumorikosten selvittämisessä. Ja sitäkin silloin aikanaan niin sanotut ihmisoikeusjuristit arvostelivat ja olivat huolissaan, että Suomesta ei sen jälkeen enää ole oikeusvaltioksi vaan me olemme joku tämmöinen kauhea isovelji valvoo -yhteiskunta.

Mielestäni fokus tavallisten ihmisten turvallisuudessa, tavallisten ihmisten oikeusturvassa, ja se, että tätä vahvistetaan, on oikein, ja se vahvistaminen tapahtukoon niin, että kunnioitetaan oikeusvaltion periaatteita, joihin juuri kuuluu se, että ketään ei tuomita terroristisen rikoksen tekemisen tarkoituksessa tapahtuneesta itseopiskelusta, ellei syyttäjä pysty näyttämään toteen, että tämä itseopiskelu on tapahtunut nimenomaan terroristisen teon toteuttamisen tarkoituksessa.

15.33 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä täsmennetään ja laajennetaan terrorismirikosten tunnuspiirteitä tietyiltä osin, ja esitys onkin perusteiltaan kannatettava. Täytyy kuitenkin edustaja Mäkelän tavoin ihmetellä näiden lakimuutosten hitautta näinkin tärkeässä asiassa kuin terrorismiin varautumisessa, sen ennaltaehkäisemisessä ja tietysti ennen kaikkea kansalaisten turvallisuuden varmistamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Arvoisa puhemies! Suomea on pidetty lintukotona, osa taitaa pitää vieläkin, mutta emme sitä ole kyllä valitettavasti pitkään aikaan olleet, jos koskaan. Näyttää siltä, että vasta tämä viimekesäinen Turun isku on herättänyt hallituksen, joskin kovin myöhään.

Nyt täytyy muistaa, että supo on huomauttanut ja muistuttanut viime kuussa, että Suomessa on kohonnut uhka terrorismille. Lisäksi Suomessa liikkuu vapaasti jopa 10 000 maassa laittomasti oleskelevaa henkilöä, ja määrä on kasvanut räjähdysmäisesti muuttaman viime vuoden aikana. Kun otetaan huomioon sekin, että sisäministeri Mykkänen toteasi, että osa näistä henkilöistä saattaa radikalisoitua ja jo ennalta supon seurannassa on useita satoja henkilöitä, niin tilanne on edennyt hyvin vakavasti lyhyessä ajassa, eikä tällä pienellä yksittäisellä lakimuutoksella sitä tietenkään ratkaista, vaikka se onkin askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Mielestäni jatkossa tarvitaan tämän lakiesityksen lisäksi kokonaisvaltaisempaa ja suunnitelmallisempaa, tietenkin viime kädessä toimivaa maahanmuuttopolitiikkaa. Sitä me perussuomalaiset olemme täällä eduskunnassa moneen otteeseen tuoneet esille ja tuomme jatkossakin.

15.35 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Zyskoviczin reippaaseen puheenvuoroon.

Tosiaan ehkä alkuun on syytä sanoa, että minähän siis en vastusta tätä lainsäädäntöä missään tapauksessa ja mielestäni se on tarpeellista, mutta minä haluan lähteä siitä oletuksesta, että kun me näitä lakeja säädämme ja kuuntelemme paljon erilaisia ääniä, me havaitsemme, mitä tässä laissa halutaan tehdä, ja me myös varmistamme, että lain tulkinta jatkossa oikeuslaitoksessa on mahdollisimman hyvää ja aukotonta.

Olen aivan samaa mieltä kuin edustaja Zyskowiec siitä, tai sehän ei ole mielipide, että näyttövelvoite on syytteen esittäjällä ja tähän meidän oikeusjärjestelmämme perustuu, mutta siitä huolimatta kyllä esimerkit maailmalta kertovat myös varsin selvästi siitä, että kun me varmistamme ja teemme erityisesti terrorismiin liittyvää lainsäädäntöä, niin meidän on kuultava tasapainoisesti erilaisia näkemyksiä jopa silloinkin, kun ne saattavat edustaja Zyskoviczia ärsyttää, niin kuin joidenkin professorien lausunnot ilmeisesti nyt ovat tehneet.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa on kyllä käynyt ilmi varsin hyvin se, mihin esimerkiksi, sanotaan, hövelisti valvottu telekuuntelu ja tietoverkkovalvonta eri muodoissaan voivat johtaa. Siellä on ollut hyvin suuria kysymyksiä kansalaisyhteiskunnassa siitä, voiko oikeusvaltioonkaan lopulta enää luottaa. Me varmasti tässä salissa haluamme tehdä kaikkemme, jotta suomalaiseen oikeusvaltioon voi luottaa, ja silloin meidän kannattaa kuunnella myös ihmisoikeusihmisten näkemyksiä ja hakea sieltä myös perspektiivejä omaan lainsäädäntötyöhömmme. Katsoisin, että se on suorastaan velvollisuutemme.

Tämä liittyy myös vahvasti esimerkiksi tiedustelulain uudistukseen, jota sivumennen sanoen myös kannatan mutta jossa meidän on oltava erityisen tarkkana, jotta me luomme aukotonta lainsäädäntöä, koska emme tee sitä pelkästään estääksemme terroria vaan myös turvataksemme laillista ja hyvää yhteiskuntaa.

15.37 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Vastaan myös edustaja Zyskoviczille: ei ole olemassa erikseen mitään tavallisten ihmisten oikeuksia ja rosvojen oikeuksia, jotka tulisi laittaa vastakkain. On olemassa vain yksiä ja ainoita oikeuksia, jotka koskevat meitä kaikkia rosvoistemme asteesta riippumatta.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Me olemme saaneet elää historiallisesti poikkeuksellisen vahvassa oikeusvaltiossa poikkeuksellisen pitkää rauhan aikaa, ja luulen, että tässäkin salissa aika moni tuppaa unohtamaan sen, että kyseessä on poikkeustila. Meillä ei ole mitään takeita siitä, että asiat pysyvät ennallaan myös tulevaisuudessa. Se keskeinen syy, minkä takia koko tämä hyvin hankala ihmisoikeusapparaatti on luotu, on nimenomaan se, että meillä olisi edes jonkinlainen perälauta, jonnäköinen turva siinä vaiheessa, kun asiat alkavat mennä pieleen. Esimerkiksi jo nyt se, kun vuoden 2015 turvapaikanhakijat tulivat tänne, ja sen jälkeiset tapahtumat ja päätöksenteko, on ollut loistava esimerkki siitä, että silloin kun poliittisten päätöksentekijöiden arviointikyky ei ole ihan paikallaan, on hyvä, että meillä on edes se perustuslaki ja ne kansainväliset ihmisoikeussopimukset, jotka vähän rajaavat sitä, ettei tehdä mitään paniikkiratkaisuja. [Olli-Poika Parviainen: Juuri näin!] Ne ihmisoikeusaktivistit, jotka koettavat tuoda myös tällaisen lainsäädännön riskejä esiin, eivät ajattele yleensä tätä hetkeä, vaan he ajattelevat sitä hetkeä, kun meillä on suuri riski siihen, että jonnäköisiä ylilyöntejä sattuu.

Loppuun toteaisin vielä, että vaikka me nyt elämme todella hyvässä yhteiskunnassa ja asiat menevät todella hyvin, niin ihan putkeen ne eivät mene: meillä on melkein koko ajan käynnissä jonnäköinen väärinkäyttökäsittely jostakin tällaisesta erityisvaltuudesta.

15.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Parviaisen asialliseen vastauspuheenvuoroon. Hän sanoi, että tärkeätä onkin nyt korostaa, että on kuunneltava näitä epäileviä tuomaita ja erilaisia tahoja herkällä korvalla. Vastaan, että siitä, edustaja Parviainen, teidän ei tarvitse olla lainkaan huolissanne. Näissä asioissa sekä lakivaliokunta että perustuslakivaliokunta kuuntelevat näitä niin sanottuja ihmisoikeusjuristeja ja muita oikeustieteilijöitä erittäin herkällä korvalla, ja olen täysin vakuuttunut siitä, että esimerkiksi puheena ollut professori Melander tulee tämän asian tiimoilta kuultavaksi sekä eduskunnan lakivaliokuntaan että eduskunnan perustuslakivaliokuntaan.

Tästä herkällä korvalla kuulemisesta mainitsen hyvänä esimerkkinä sen, kun me käsitelimme alkoholilainsäädäntöä. Siinä esitettiin aivan järkevästi, että kriminalisoitaisiin se, kun ihminen toisen ihmisen papereilla menee ravintolaan tai viinakauppaan ja huijaa viinakaupan myyjää tai ravintolan tarjoilijaa. Kun nämä oikeustieteilijät kauhistelivat sitä, että tähän koskee käytännössä 15—17-vuotiaita ja voi johtaa siihen, että heistä joku tuomitaan sakkoihin tämmöisestä huijaamisesta, ja tämä tuli sekä lakivaliokunnan että perustuslakivaliokunnan lausunnossa vahvasti esiin, niin eikö sosiaali- ja terveysvaliokunta päättänyt, että ei näitä lapsiraukkoja saa siitä mennä kriminalisoimaan, että huijaavat Alkon myyjää tai ravintolan tarjoilijaa. Eli kun hallitus esitti, että on kiellettyä väärillä papereilla esiintyminen ja ihmisten harhauttaminen, niin sosiaali- ja terveysvaliokunta ja sitten yksimielinen eduskunta päättivät, että ei se ole väärin, ei siitä rangaistusta saa tuomita.

15.41 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että olen harvinaisen yksimielinen edustaja Zyskowiczin kanssa näissä hänen perusteluissaan tässä kyseisessä esityksessä: selkeitä esimerkkejä, kuinka oikeusvaltiossa mielestäni tulisi toimia. Tämä tämmöinen tasavertainen asia, että rikolliset ja terroristit ja kaikki ovat tasavertaisessa asemassa, on aika hämmästyttävää, tällainen puhelu, että me emme voisi niitä ihmisiä puolustaa, jotka ovat uhreja, vaan pitää tekijöitä puolustaa vahvemmin. Tässä mielessä olen vahvasti edustaja Zyskowiczin kanssa samaa mieltä.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Täällä on tullut esiin, että ollaan eletty pitkän aikaa rauhanomaisessa maassa. Se on totta, mutta pitää muistaa, että siitä on vain noin 70 vuotta — että ei ole kamalan pitkä aika, se on muutama sukupolvi — kun täälläkin alueella oli epävakaat olosuhteet. Sata vuotta sitten oli, voisiko sanoa, aika karneatkin olosuhteet Suomessa. Että kyllä meidän pitää tätä oikeusvaltiota uskaltaa puolustaa täällä, niin kuin edustaja Zyskiewicz on tässä minun mielestäni ansiokkaasti tänään tehnyt.

Tiedustelulaki nousi keskusteluun. Tämä on varmaan hyvä keskustelupohja myös sille, kun tiedustelulaki tulee tähän saliin. Silloinkin minun mielestäni pitää antaa viranomaisille ne oikeudet, mitä ne tarvitsevat, jotta näitä rikoksia pystytään ennalta ehkäisemään ja torjumaan sitten, ja olla silloinkin sen uhrin taikka kohteen puolella eikä sen rikoksen tekijän puolella.

15.43 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Kontulan puheenvuoroon kommenttina, että kyllähän ne asiat alkoivat mennä jo vikaan huomattavasti ennen tätä turvapaikkakriisiä. Se turvapaikkakriisi oli vain oire asioiden vikaan menemisestä, koska kyllähän asiat ovat suuresti vialla siinä kohtaa, kun läpi Euroopan kulkee satojentuhansien kansainvaellus vastoin kaikkia kansainvälisiä sopimuksia, ja asiat ovat todella vialla silloin, kun Suomeenkin asti kulkeutuu kymmeniätuhansia tuntemattomia henkilöitä, pääosin nuoria miehiä, joista nyt tällä hetkellä satoja seurataan terrorismiyhteyksien vuoksi. Jotain pitäisi ja pitää tehdä, ettei näin enää käy koskaan.

15.44 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä lakikokonaisuus tärkeästä asiasta. Olen saanut hallintovaliokunnassa ja puolustusvaliokunnassa olla nyt seitsemättä vuotta, ja nämä ovat asioita, jotka yhdistävät näitä molempia valiokuntia. On mieluisaa huomata se, että kokonaisturvallisuudesta ja kansallisesta turvallisuudesta nykyään puhutaan yhdessä, ei erikseen, ei erikseen ulkoisesta turvallisuudesta tai erikseen sisäisestä turvallisuudesta. Tämä on sellaisessa parlamentaarisessa kielessä tässä talossa aivan oiva ja tarpeellinen muutos, ja siten myös pystytään puhumaan yhteisistä resursseista. Pelkästään tämän esityksen pääasiallista sisältöä kun lukee, huomaa tämän jaottelun menneen läpi myös ministeriöissä valmistelijoiden pöydillä. Enää ei jaotella, ei siiloteta turvallisuutta ulkoiseen ja sisäiseen.

Tässä on useampia erilaisia kohtia, joita ajattelin käsitellä, mutta kun pääsin saliin vasta tässä loppuvaiheessa, niin saattaa olla, että jos joku vielä edustajakollegoista puheenvuoron pyytää, niin ehkä pyydän sen jälkeen myös itsekin.

Haluan kuitenkin yhden asian erikseen nostaa tietojärjestelmien häirinnän osalta muun muassa. Täällä on maininta siitä, että myös terroristisessa tarkoituksessa tehty tietojärjestelmien häirintä kriminalisoidaan, ja pidän tätä hyvänä ja tarpeellisena näkökulmana. Tietojärjestelmillä pystytään pahimmillaan kyberhyökkäyksiin sulkemaan kokonaisia kaupunkeja, aiheuttamaan vakavaa uhkaa vaikkapa sairaanhoidon asiakaspalvelun kohteena oleville henkilöille, niin leikkauspöydillä kuin myös lääkännostelun tai jonkun muun vastaavan tietojärjestelmän äärellä oleville ihmisille. Henkeen ja turvallisuuteen liittyviä vaarantamisia pystytään terroristisin teoin tekemään. Voikin kysyä: onko meillä lainsäädäntö tänäkään päivänä ollut vielä kunnossa, mitä tulee tähän ict-maailmaan?

15.46 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut erittäin hyvää keskustelua, ja mielelläni sitä jatkan, kun ymmärsin, että hallintovaliokunnan pitkäaikainen jäsen, arvostama-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

ni sosiaalidemokraatti Mika Kari, jolla tuntuu olevan monesti hyvin tervejärkisiä ajatuksia maamme turvallisuuteen liittyen, haluaisi vielä esittää jotain. Mielelläni kuulisin näitä näkemyksiä. [Naurua]

15.46 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti ehkä enemmän tästä koulutautumisesta terrorismirikoksiin myös: Tässä kansallisen turvallisuuden ympärillä paljon puhutaan tällaisista viharikoksista tai käytetään myös poliittisessa retoriikassa ulkomailaisiin kohdistuvia epäilyjä, että ulkomailta tulee terroristeja, jotka vaarantavat kansallisen turvallisuuden. Ikävä kyllä osin näin myös on. Sen osalta hallintovaliokunnassa tällä kaudella, edellisen sisäministerin aikana, koulutautumisesta terroristiseen tarkoitukseen tai ylipäättänsä matkustamisesta terroristisessa tarkoituksessa tehtiin jo valmiiksi laitonta ja se kriminalisoitiin — askel oikeaan suuntaan.

Nyt tässä lakiesityksessä, kun sitä nopeasti luin, näyttää siltä, että siinä vielä fiksummin tilkitään aikaisempaan lainsäädäntöön jääneet porsaanreiät niin, että myös kansainväliset terroristit, jotka ovat pystyneet maasta toiseen loikkimaan näissä tarkoituksissa, joutuvat toivottavasti tämän lainsäädännön voimaan tultua Suomen yli hyppäämään. Toivottavasti kansainvälisessä yhteistyössä, ainakin Euroopan tasolla, pystyttäisiin tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka ehkäisee ja estää terroristisessa tarkoituksessa matkustamisen, koulutautumisen ja varojen keräämisen. Näillä keinoilla pystytään hyvin tehokkaasti ehkäisemään myös paikallista ääriajattelua ja koulutautumista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi muinaismuistolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

15.49 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on käsissämme muinaismuistolain muuttaminen, ja jos ajatellaan sitä, että voimassa oleva laki on yli 50 vuoden takaa ja

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

siihen on tehty vain pieniä muutoksia, niin on syytäkin tarkastella uudelleen, kun ymmärrettävää on, että esimerkiksi hallintomenettely on muuttunut ja toimintaympäristökin on muuttunut. Meillä on kuitenkin tässä kyseessä meille hyvin tärkeä kansallisuusomaisuuden osa eli korvaamatonta historiaamme, ja tätä historiaahan tulee meidän vaalia myös tuleville sukupolville. Minusta tämä on oiva esimerkki siitä, miten nyt yritetään kaikella tavalla yksinkertaistaa meidän päätöksentekoa ja hallintoa, ja tämä on oikein hyvä esimerkki byrokratian purkamisesta.

15.50 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin edustaja Parviainen tote- si edellä, tämä lakihan on itse jo lähes muinaismuisto. Hyvä, että tämä päivitys nyt tehdään.

Oikeastaan se, miksi itse tähän puheenvuoron pyysin, on, että olen itse ollut historian harrastaja pienestä pojasta lähtien ja myös innostunut jossain määrin metallinetsinnästä harrastuksena. Metallinetsintä harrastuksena on itse asiassa valtaosin saanut hyviä tuloksia aikaan Suomessa, vaikka resurssit ovat olleet pieniä, kun se on tehty vastuullisesti. Mutta sitten meillä on esimerkkejä, vaikkapa tämä Raaseporin tapaus, jossa törkeällä tavalla tu- hottiin alue, joka oli säilynyt poikkeuksellisen hyvin koskemattomana odottamassa itse asiassa sitä, että teknologia kehittyy ja oltaisiin pystytty tutkimaan ilman että tuhotaan ja kaivetaan, edes ammattilaisten ottein.

Sen takia mielestäni olisi hyvä, kun muinaismuistolaista puhutaan, harkita myös tietyn- laista lupajärjestelmää metallinetsintään. Virossa National Heritage Board of Estonia esi- merkiksi luvittaa metallinetsintää myös omanlaisella lisenssillä. Sveitsissä on lupa, Ruot- sissa on vuosittainen lupa, ja minun mielestäni sen enempää ei ehkä Suomessakaan tarvit- taisi kuin rekisteri ja lupa ja tieto siitä, että tämän tyyppistä harrastusta tehdään, sillä metal- linetsijät, valtaosa, tekevät hienoa, arvokasta työtä ja noudattavat lainsäädäntöä, muinais- muistolakia ja muuta, mutta olisi hyvä, että me kaikki etsijät löytyisimme jonkinlaisesta re- kisteristä jonkinlaisen luvituksen kautta. Toivon, että hallitus tätä seuraavaksi pohtii.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 178/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.52 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Taksien nykyinen 4 800 euron suuruinen autoveron alennus poistuisi neljässä vaiheessa vuoden 2022 heinäkuun alkuun mennessä. Perusteluna on 1. heinäkuuta 2018 voimaan tuleva liikennepalvelulaki, joka merkitsee tak-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

sialaa koskevan sääntelyn purkamista. Autoverosta vapaita olisivat jatkossa isot esteettömät tilataksit, jotka on hyväksytty kuljettajan lisäksi vähintään seitsemän matkustajan kuljetukseen, sekä koulukuljetustaksit.

Liikenne- ja viestintävaliokunta katsoi valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa, että myös taksiliikenteessä käytettävät pienet esteettömät autot, jotka on hyväksytty kuljettajan lisäksi vähintään kuuden matkustajan kuljetukseen, tulisi sisällyttää autoverosta vapaisiin ajoneuvoihin. Liikenne- ja viestintävaliokunta perusteli esitystään sillä, että autoverotuen poisto vähentäisi todennäköisesti näiden niin sanottujen Caddy-luokan ajoneuvojen saatavuutta esteettämiin kuljetuksiin. Tämä johtuisi valiokunnan mukaan siitä, että näiden autojen jälleenmyyntihinta on heikompi kuin tavallisten taksien, ja siksi niiden elinkaarikustannukset ovat tavallisia takseja suuremmat.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on asettunut asiassa liikenne- ja viestintävaliokunnan esittämälle kannalle. Tämä johtuu paitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan käyttämistä perusteluista myös siitä, että markkinatilanne on uusi. Valiokunta esittää ainoana sisällöllisenä pykälämuutoksenaan, että autoverottomuuteen riittäisi, että ajoneuvo on hyväksytty kuljettajan lisäksi vähintään kuuden matkustajan kuljetukseen, joista yksi tai useampi voi olla pyörätuolissa matkustava henkilö.

Valiokunnan mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

15.54 Eero Suutari kok: Arvoisa rouva puhemies! Taksialan sääntelyn purkaminen todennäköisesti lisää taksien määrää, ja senttyypisiä takseja tulee lisää, joilla on muitakin kuljetuksia kuin taksi. Sen vuoksi ei ole perusteltua kovin pitkän aikaa enää antaa niin sanotusti alennusta tai oikeastaan poistaa autoveroa takseilta, vaan tämän ajoneuvoveron osuuden tulee olla samanlainen kuin normaalissa yksityisautossa.

Nyt sitten on paljon keskustelua ollut siitä, että varsinkin nämä yhteiskunnan tarvitsemat kuljetukset tulee turvata ja niitten kaluston tulisi olla hyvää jatkossakin, kuten tällä hetkellä. Sitä varten on tehty myös esitys tästä, että esimerkiksi esteetön kuljetus tulisi jatkossa olla entistä laadukkaampaa ja muuta. Vuonna 2016 tuli asetus, jossa kaikkien esteettömien invataksien määräykset muuttuivat niin, että niitten olosuhteet ovat tällä hetkellä hyväksytyjä.

Valtiovarainvaliokunnan päätösesityksessä oli eroavaisuutta tähän esitykseen siinä, että myös pienemmät esteettömät taksit, nämä 1+6-ajoneuvot, tulisivat siihen mukaan. Aina-kin omasta puolestani, niin kuin valtiovarainvaliokunta myös lausunnossaan toteaa, olisi hyvä, että varsinkin tuolla haja-asutusalueilla, pohjoisessa ja muualla, olisi edullisempia-kin takseja esimerkiksi Kelan käytettävissä ja kuntien vammaiskuljetusten ja näiden käytettävissä. Sen takia haluttaisiin säilyttää tämä nykyinen Caddy-luokan kuljetusmuoto siellä, ja sen takia myös ne veroperusteet olisivat samat kuin näissä suuremmissa takseissa. Tässä on kaikista merkittävin asia, mikä tämän lainsäädännön tiimoilta on. Tosin myös matkailuautojen, voisi sanoa, tällaista verokikkailua pyrittiin vähentämään tällä esityksellä.

15.56 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti tästä lainsäädännöstä.

Itse pidän myönteisenä sitä, että kun alun perin tässä laissa olivat mukana myös ruumisautot, ne poistettiin eli niiden veroetu säilyy jatkossakin. Näytti siltä, että muutamien väärinkäytösten takia oltaisiin itse asiassa tehty uudistusta, joka olisi haitannut merkittäväällä tavalla tämän tärkeän asian hoitoa ja yrittäjien toimintaa.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Pidän myös myönteisenä sitä ja haluan antaa kiitosta siitä, että matkailuautokohtaa järkeistettiin ja muutettiin. Siellä oli kohtia, jotka olisivat merkittäväällä tavalla haitanneet esimerkiksi moottoriurheiluharrastusta ja tehneet siellä käytössä olevien matkailuautojen vaatimukset sellaisiksi, että ne olisivat olleet kohtuuttomia esimerkiksi motocrossin, kartingin ja tämäntyypisten harrastusten näkökulmasta. Nyt nämä muutokset ovat sellaisia, että ne voidaan hyväksyä ja ne toimivat järkevällä tavalla myös matkailuautojen väärinkäytöksiin estämiseksi.

Edellä edustaja Suutari kävi läpi tätä taksikysymystä. Autoverosta vapaita olisivat siis jatkossa tilataksit, koulutaksit, ja liikenne- ja viestintävaliokunnan esityksen mukaisesti valtiovarainvaliokunnassa lisäsimme tänne myös niin sanotun Caddy-luokan, mikä on erittäin järkevää Suomessa. Meillä tällä hetkellä esimerkiksi maaseudulla riittää tällainen Caddy-auto palvelemaan monipuolisesti sitä tarjontaa. Siellä usein on yksi taksi, joka hoitaa ison osan kuljetuksista, voi jopa olla ainoakin taksi, ja silloin on järkevää, että on se yksi invapaikka mahdollinen autossa olla. Samaa autoa voidaan toivottavasti tulevaisuudessa käyttää myös erilaisissa muissa kuljetuksissa.

Oikeastaan siksi tämän puheenvuoron pyysin — kun edustaja Viitanen on salissa — että minua hämmästytti, hämmennys oli suuri, että vihreät, jotka eivät nyt eduskunnan istuntonsalissa ole yhdenkään edustajan voimin, eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa asettuivat vastustamaan tätä Caddy-luokkaa. Heidän vastalauseeseensa ei yhtynyt kukaan, ei onneksi oppositiopuolueistakaan kukaan muu, vaan he ymmärsivät, kuinka järkevä tämä Caddy-luokka on, ja vihreät, joka esiintyy ympäristöpuolueena, olisi halunnut, että kaikki inva-autot olisivat käytännössä jatkossa suuria dieselkuorma-autoja. Jos puhutaan nyt hallituksen ja vastuullisen opposition näkökulmasta Caddy-luokasta, he olisivat halunneet puhua Sprinter-luokasta eli isoista kuorma-autoista. Niillä oltaisiin sitten kuljetettu sitä monessa tapauksessa ainoaa esteetöntä autoa tarvitsevaa ihmistä. Tällaista esitystä vihreät esittivät, ja luulisi, että siinä monen vihreitä äänestäneen arvot ovat aika kovalla koetuksella, kun näillä dieselkuorma-autoilla tuolla ajettaisiin ja kuljetettaisiin niitä yksittäisiä inva-auton tarvitsijoita. Ymmärrän erittäin hyvin, että kaikki vihreät ovat poissa salista tämän asian käsittelyn aikana.

16.01 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuosta edustaja Heinosen osittain jopa tuohtuneesta puheenvuorosta näistä ympäristöarvoista on hyvä jatkaa. Olen hänen kanssaan samaa mieltä tästä ympäristöarvojen vähättelystä, koska tässä esteettömien 1+6-autojen tapauksessahan nimenomaan on kysymys pienistä päästöistä ja päästöarvoiltaan paljon pienemmistä autoista kuin Sprinter-luokan ajoneuvot.

Myös Invalidiliitto on ajanut omista lähtökohdistaan aivan oikein tietenkin sitä, että autojen pitäisi olla isoja, mihinkä mahtuisi vähintään kaksi pyörätuolipaikkaa kerrallaan ja lisämatkustajia. Tämä on tietysti liiton näkökannasta ihan perusteltua, että näin ajatellaan. Mutta maakuntaa ja koko maata ajatellen pääsääntöisesti tämä esteettömien kuljetuksien tarve on aina yhdelle henkilölle kerrallaan suurimmalta osalta. Toki on palvelutaloja ja tammöisiä, missä vammaispalvelukuljetustarve on isommille ryhmille ja joskus tarvitsee saada samaan kyytiin useampi auto, ja se on normaalia tilanteissa päiväsaikaan. Mutta useimmiten tammöinen kyytitarve on aina vain yhdelle asiakkaalle kerrallaan.

Niin kuin täällä on tullut esille, maaseudulla ja tuolla pienemmillä paikkakunnilla tämä esteetön 1+6-taksi on erinomaisen käyttökelpoinen ja ympäristöystävällinen auto, ja ne ovat toki yrittäjällekin edullisempia vaihtoarvoltaan, mutta niin kuin tässä edustaja Kivi-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

rannan ansiokkaassa puheenvuorossa tuli ilmi, se on kieltämättä vähän huono bisneksen tekoväline vaihtautokaupoissa, ja siinä mielessä tämä veroetu on perusteltu myös tälle autojen kokoluokalle.

Tärkeää on, että 1.7., kun liikennepalvelulaki muuttuu Suomessa ja erityisesti se kohdistuu suomalaiseseen taksiliikenteeseen, tämä vammaisten kuljetustarve tulee tyydytettyä, ja siihen nähden näiden esteettömien autojen saatavuus tulee varmistaa. Niitähän on suunnitteen noin kolmannes tällä hetkellä suomalaisista takseista. On tärkeää, että tällainen erityisryhmä kuin vammaiset saa palvelua haluamanaan ajankohtana ja toki myös haluamassaan kokoluokassa näissä autoissa, ja siinä tämä 1+6-auto tarjoaa sen yhden hyvän lisävaihtoehdon. Ei aina tarvitse olla sellainen isompi Sprinter-luokan auto, mihinkä parhaimmillaan mahtuu useampiakin pyörätuoleja yhtä aikaa. On aika mukavaa ja kodikasta matkustaa lähellä kuljettajaa ja keskustella kuljettajan kanssa tämmöisessä pienemmässä autossa.

Itse olen alan ammattilaisena hämmästellyt tätä turvallisuusnäkökohtaa, koska aika monessa puheenvuorossa valiokuntakäsittelyn aikana arvioitiin, että tämä auto ei olisi turvallinen. Tämä esteetön 1+6-taksi on tehdastekoinen auto. Sen auton turvallisuuskohtia ei ole millään lailla muutettu. Elikkä pidän sitä täysin turvallisena. Se on erittäin mukava auto ajaa, se on taloudellinen, ja siellä on matkustajalla hyvät matkustusolosuhteet. Se kyllä täyttää kaikki nämä turvallisuuskriteerit, mitä Suomessa takseilta vaaditaan ja erityisesti tässä erityiskuljetuksessa.

Nyt kun Suomessa tämä tarveharkintainen järjestelmä muuttuu, on tärkeää, että tämmöinen veroetu säilyy tämmöisillä autoilla, jotta yrittäjille tulee motivaatio ostaa tämän tyyppin autoja ja pitää sitä palvelua yllä, koska muutenhan tässä ei ole ihan bisneksen kannalta järkeä, jos sama auto käytännössä maksaa 15 000 euroa enemmän, jos se varustetaan esteettömällä varustuksella, ja sillä ei ole mitään lisäarvoa bisneksen kannalta. On hyvä, että valtiovalta nytten muistaa tätä ammattiryhmää, joka tätä palvelua vammaisille tuottaa, tällä pienellä veroedulla. Tämähän on sellaisen noin 150 euron arvoinen veroetu kuukaudessa yrittäjille, ja ajattelenkin käänteisesti, että jos tämä sama lasku laitettaisiin kaikille suomalaisille, niin mikä haloo siitä olisikaan, jos laitetaan jokaiselle suomalaiselle 150 euron verolasku. Tämöinen ammattiryhmä kuin taksiautoilijat toki pystyy tällaisen maksun maksamaan, sitä en epäile kuitenkaan, mutta olisiko näin, että jos valtiontaloutta korjattaisiin, niin tuskin se päättyisi tämän yhden ammattiryhmän kykyyn maksaa Suomen valtiontalouden korjaus. Toivoisinkin, että tästä asiasta arvostettaisiin tällä hetkellä suomalaisia taksiyrittäjiä, ja siinä mielessä tämä 4 800 euron veroetukin on merkittävä. Uskoisin, että jos joltain muulta ammattiryhmältä otettaisiin tämmöinen, mikä tarkoittaa noin 150 euron kuukausierää, niin täällä olisi aikamoinen haloo ja jonkunlainen marssi tuossa Mannerheimintiellä kyllä olisi käynnissä. Mutta kyllä suomalainen taksi tämän kestää. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Harakka haluaa vastauspuheenvuoron ja saa myös sen. Ja edustaja Viitanenkin haluaa.

16.07 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Pakkanen on luonnollisestikin ammatti-ihminen tällä alalla, mutta hänen kommenttiaan on kuitenkin täydennettävä siltä osin, että Invalidiliiton lausunto näistä Caddy-luokan 1+6-autoista oli huomattavan nihkeä verrattuna siihen matkustamisen iloon, jonka tuossa äsken maalasitte.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Itse asiassa heille ei olisi kelvannut edes 1+7, vaan he olisivat vaatineet 2+7:n veronalennuksen kohteeksi.

Liikennevaliokunta ei kuullut Invalidiliittoa, ja puolestaan meidän valtiovarainvaliokunnan verojaosto taas ei kuullut sitten sitä puolta, mitä liittyy näitten Kela-kuljetusten tulevaisuuteen.

Koska tässä on nyt kaksi ristiriitaista intressiä, niin siksi sosiaalidemokraatit ovat tässä halunneet vielä ponnella varmistaa, että seuraamme pyörätuolikuljetusten turvallisuutta ja saatavuutta jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen tähän debattiin merkinnyt seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajat Viitanen, Suutari, Alatalo ja vielä edustaja Pakkanen. Tässä kaikki, jos oikein ymmärrän. Juuri näin.

16.08 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin tämä pöydällä oleva esitys on seurausta siitä, mitä tapahtui aiemmin, eli hallitus päätti vapauttaa koko taksiliikenteen, mikä tulee kyllä tämän alan vetämään aikalaiseen hurlumhei-meininkiin täällä meillä. Tämä on meidän arviomme, että näin tulee käymään. Sosiaalidemokraatithan vastustivat kaiken kaikkiaan tällaista vapauttamisen innosta vapauttamista. Paljon on kuullut myös taksikentältä itseltään huolta siitä, että mitä tulee nyt sitten todellakin tapahtumaan tämän suhteen tuossa kesän koittaessa. Eli sen seurauksena, kun näin käy, myös tähän autoverolakiin tulee uudistuksia, ja se sitten omalta osaltaan vaikuttaa.

Haluaisin tässä yhteydessä alleviivata vielä sitä, että SDP pitää hyvänä, että tämä Caddy tuli mukaan tässä eduskuntakäsittelyssä, mutta meillä on kaksi pontta, joissa velvoitamme eduskunnan seuraamaan monelta kantilta näitä seurauksia.

16.09 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, vapautus on sellainen asia, johon tuolta kentältä, ainakin minulle, on tullut vastauksia hyvin paljon ja jota kohtaan on tullut duubioita.

Täytyy sanoa, että hankalaa on kaikissa asioissa niin sanotusti puolustella hallituksen esitystä, mutta tämä yhteiskunta on menossa siihen suuntaan, että vapautta yrittämisessä ja muussa tullaan enemmän suosimaan, vähän samalla tavalla kuin muuallakin länsimaissa. Todella, kokonaiskilpailukyky kun otetaan huomioon Suomessa, meidän pitää siihen suuntaan olla menossa. Sen takia minä kyllä puollan myös tätä. Täytyy sanoa, niin kuin täällä sanottiin — taksiyrittäjä sanoi, suurin osa sanoi — että kyllä me nyt hoidamme myös autoveron, koska kaikkia muitakin kustannuksia on. Se on noin prosentin verran siitä liikevaihdosta. Tietysti [Puhemies koputtaa] se on oma summa. Mutta uskon, että jatkossa kilpailu tulee paranemaan.

16.10 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt puhutaan tästä autoverolaista, niin tosiaan liikenne- ja viestintävaliokunta perusteli silloin esitystään niin, että autoverotuen poistaminen vähentäisi Caddy-luokan ajoneuvojen saatavuutta. Ne isot autot taas ovat niin kalliita, että voisi olla, että maaseudulla sitten niitä ei enää olisi. Nyt niitä on niin paljon, niitä on monta sataa kuitenkin tuolla maaseudulla. Sitä paitsi viesti tuli, että no, sitten Viroon lähdetään ostamaan niitä autoja, tehdään ne muutostyötkin siellä. Eli sen takia tämä on kyllä hyvä asia, että näitä Caddy-luokan autojakin on.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Myönnän sen, että Invalidiliitto ei ole ollut kauhean myönteinen tälle, mutta uskon, että tällä tämä palvelutaso kuitenkin voidaan taata. Tosiaankin olen tätä viestiä kovasti Timo Kallille tuonut tuolta kentältä, että nämä autot pääsevät tähän alennuksen piiriin. Ylipäänsä tämä on iso muutos, mitä on tapahtumassa muutenkin tällä taksialalla, ja tämä ainakin turvaa sen, että meillä maaseudulla esimerkiksi on näitä esteettömiä takseja sitten riittävästi tällä alennuksella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ennen keskustelun aloittanutta edustaja Pakkasta edustaja Kari, vastauspuheenvuoro.

16.11 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Viitanen aivan oikein toi esiin sen, että tästä ei ole vuottakaan, kun hallitus talloi taksimiesten varpaille [Pia Viitanen: Pahasti!] ja sen lisäksi vielä jätti asiakkaan tolpalle odottamaan. Näin käy ainakin niillä syrjäseuduilla, joille nyt tämä Caddy-luokka toivottavasti tuo hyvän lisän. Uskon, niin kuin edustaja Viitanenkin, siihen, että nyt on tärkeintä saada toimimaan jotain tästä romutetusta järjestelmästä, ja yksi tärkeä osa on taata liikkumisen mahdollisuus heille, joiden on jo valmiiksi vaikeaa liikkua.

Tämä sosiaalidemokraattien — ja taisi olla muutama muukin puolue mukana — vastalause ja siihen liittyvät lausumaehdotukset ovat erittäin kannatettavia. Katsotaan hieman perään, mitä tällä uudistuksella saadaan aikaan, ja korjataan niitä asioita, jotka ovat nyt menneet rikki, ja tarvittaessa korjataan lisää. Korjattavaa tämän hallituksen jäljiltä jää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt mieluusti sovitusti edustaja Pakkanen, vielä vastauspuheenvuoro. Kaikki vastauspuheenvuoroa pyytäneet ovat vähintään kerran sellaisen saaneet. — Nyt teillä vastauspuheenvuoro, edustaja Pakkanen, olkaa hyvä.

16.12 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin kuin omassa puheenvuorossani sanoin, toki Invalidiliiton kannan ymmärrän, että he haluavat puolustaa mahdollisimman kalliita ja hyvälaatuisia ja isoja autoja, koska se antaa mahdollisuuden tietenkin heille ryhmissä kulkea tällä lailla, mutta se on yhteiskunnan kannalta ja sen yrittäjän kannalta aika kallis vaihtoehto, jos on vain tämä Sprinter-luokan vaihtoehto tarjolla, ja siksi tämä Caddy-luokka, esteetön 1+6, on hyvä vaihtoehto.

Liikenne- ja viestintävaliokunta kuuli myös Invalidiliittoa aikaisemmin, kun tätä taksilain uudistusta tehtiin, ja jo silloin nousi tämä autoverokysymys ja esteettömien autojen saatavuus isoksi kysymykseksi. Tässä yhteydessä annan julkisen kiitoksen valtiovarainvaliokunnan jäsenille — Kivirannalle, Suutarille ja Timo Kallille — jotka tämän käytännössä hoitivat, että tämä veroetu säilyy näillä esteettömillä autoilla, ja näin voidaan hyvää palvelua Suomessa vielä jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

16.14 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Itsekin tätä asiaa liikennevaliokunnassa olin mukana käsittelemässä, ja käsittely oli sen verran laaja ja monipolvinen ja siinä tuli myöskin muutosehdotuksia tähän valtiovarainvaliokunnan lopulliseen mietintöön kohdistuen, että otan hieman kantaa näihin asioihin, mistä siellä liikennevaliokunnassa puhuttiin.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Eli oikeastaan ainut muutos, mitä esitettiin ja mikä meni läpi tähän mietintöön, oli 1+6 henkilön invataksit. Sen lisäksi oli myöskin matkailuautoja koskevaa hienosäätöä, jota valtiovarainvaliokunta ei sitten tähän mietintöönsä ottanut.

Mutta se on kuitenkin hyvä, että tämä niin sanottu Caddy-luokka siihen mukaan otettiin, että sen verovapaus säilyy. Volkswagen Caddyhän ei kokemusperäisesti todetusta laadustaan huolimatta ole suinkaan ainut auto siinä luokassa, eli muitakin merkkejä ja malleja löytyy tästä samasta luokasta, mutta niitä kaikkia yhdistää sellainen, että ne ovat periaatteessa enemmän henkilöautoja kuin raskaita pakettiautoja. Elikkä ne ovat taloudellisempia, kevyempiä, kätevämpiä ajaa ja hankkia, mutta toisaalta se muutostyö, mikä niihin tehdään, että se invataksiominaisuus, esteettömyys siellä on, on varsin kallis, eikä se vastaavalla tavalla sitten kasvata sen auton jälleenmyyntiarvoa. Eli ne alkuperäiset argumentit siitä, että tällaisen auton jälleenmyyntiarvo olisi sama kuin jonkun taksi-Mersun, eivät paikkaansa pitäneet.

Myöskin tämä, mitä muistaakseni edustaja Alatalo toi esille, että se on kotimaista työtä, pitää paikkansa, eli ne muutostyöt tehdään nyt tällä hetkellä Suomessa. Jos veroetu olisi menetetty, niin olisi todennäköistä, että ne olisivat siirtyneet jonnekin muualle, elikkä tässä myöskin tavallaan suojeltiin suomalaista työtä.

Oma käsitykseni on se, että ilman tämän verovapauden säilymistä tässä luokassa olisi ollut suuri pelko siitä, mikä on näiden invataksien, esteettömien taksien, saatavuus vähänkin syrjemässä. Kyllähän niitä kaupungeissa on, kun on kysyntää, mutta sitten kun puhutaan maalauskunnista, niin ylipäänsä kun on kysymys siitä, onko taksia saatavilla, niin olisiko varsinkaan tällaisia erikoisautoja saatavilla? Itse epäilen, että siinä olisi voinut käydä huonosti. Ja tätä vihreiden maaseutuvastaista linjaa kuvaakin se, että he esittävät tämän muutoksen takaisin ottamista. Ovatko he ymmärtäneet, mitä he ovat esittäneet? Onko tämä vahinko vai onko tämä tarkoituksellista vahingontekoa, sitä en pysty ymmärtämään.

Nyt jos puhutaan ylipäänsä tästä taksien niin sanotusta veronalennuksesta, niin on vähän kyseenalaista, onko se oikeastaan yritystuki. Kuitenkin on niin, että muita ammattiliikenteen ajoneuvoja ei veroteta välttämättä läheskään niin tiukasti kuin takseja tähänkään asti. Eli yritystukipopulismi ei toimi tässäkään asiassa, niin kuin ei kovin monessa muusakaan asiassa.

Nyt kun eduskunta joko kaukonäköisyyttään tai suurta harkitsemattomuuttaan, kuten itse valitettavasti uskon, romutti säännellyn taksijärjestelmän, lieene sinänsä loogista, että taksienkin veroedusta — jos sitä nyt veroeduksi halutaan nimittää — vähitellen luovutaan. Periaatteessa jos kuka tahansa voi ajaa taksia, niin tulee mieleen, että voisivatko silloin kaikki myöskin saada veroetua. Joskaan sekään asia ei ole niin yksinkertainen, eli kyllähän esimerkiksi ammattiliikenteeseen tulevat vakuutukset ovat niin kalliita, että ne kuittaavat tuon veroedun pois, eli ei siitä mitään kultakaivosta muodostu, mitä monet luulevat taksiyritystoiminnan olevan. Ei siellä hinnoissa sellaista ilmaa ole, jolla voitaisiin noin vain kuitata yrittäjän katteesta tämä veroale. Kyllä se tulee sekä siirtymään hintoihin että aiheuttamaan autokannan heikkenemistä.

Arvoisa puhemies! Omasta puolestani pelkään, että tässä käy niin, että kun Saksassa ja Ruotsissa leviää tämä hysteria dieselautojen suhteen, niin hyvin pian ne dieselautot, mitä siellä myydään pois paniikissa, ettei niillä kohta saa ajaa kaupungeissa, tulevatkin meille taksiautoiksi. Tästä seuraa valtiolle verotulojen menetystä suoraan arvonlisäverojen muodossa, välillisesti osin myöskin autoveron muodossa, ja nämä autot, mitkä tänne kantaan

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

tulevat, eivät ole suinkaan mitenkään erityisen ympäristöystävällisiä, koska nehan ovat Euro viitosta tai aikaisempia autoja, joilla ei siellä kaupungeissa voi ajaa.

Mutta tietenkin sitä saa, mitä tilaa, elikkä jos me tällaisia veromuutoksia teemme, ne johtavat vaikutuksiin erityisesti tällaisessa globaalissa taloudessa, mikä meidän pitäisi ymmärtää ja hyväksyä, jos me tällaisia muutoksia todella teemme. Omasta mielestäni tätä ei olisi välttämättä tarvinnut edes lähteä tekemään, koko veroedun muuttamista.

16.18 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä, ja hyvä, että veroetu säilyy tietyille autoille ja sitä kautta ohjaa investointeja oikeaan suuntaan.

Täytyy edellisen puheenvuoron käyttäjä Mäkelään yhtyä siinä mielessä, että kun tässä nyt on kysymys kuitenkin autoverosta, niin täytyy se suurempi kuvakin nähdä, ja tämäkin keskustelu tänä päivänä itse asiassa olisi ollut turha, jos me olisimme pystyneet ja osanneet luopua autoverosta jo aikanaan. Ne kaksi ongelmaa, jotka tästä autoverosta tulevat, ovat juuri ne, mitkä Mäkelä mainitsi, eli että meille tulee yli 30 000 autoa ja ne ovat vanhoja Euro 4 -dieseleitä, Euro 5 -dieseleitä, ja kun Suomi on tehnyt nämä päästötavoitteet, että 2030 mennessä puolitetään päästöt 2005 tasoon nähden, niin se vain karkaa koko ajan. Minun mielestäni se ei ole oikein, että jos me teemme tiettyjä kansainvälisiä sopimuksia, niin me emme tee sitten tässä talossa niitä päätöksiä, jotka vievät sitä kohti, että näitä sopimuksia noudatetaan.

Kun näitä vanhoja autoja, keskimäärin 9 vuotta vanhoja autoja, tänne tulee, niin ne tuovat tänne hiilidioksidipäästöjä ja sen lisäksi tulee vielä typen päästöjä. Se ongelma, mikä tällä hetkellä koskee autokauppaa, on juuri tämä Saksan esimerkki, jossa korkein hallinto-oikeus antaa kaupungeille luvan kieltää tiettyjä vanhoja dieseleitä, että niillä ei saa siellä ajaa. Ja Ruotsi teki samankaltaisia päätöksiä: 2022 meinaavat kieltää dieseleillä, nimenomaan vanhoilla dieseleillä, ajamisen kaupungin keskustoissa.

Nyt tästä talosta pitäisi tulla mahdollisimman korkealta poliittiselta taholta sellainen viesti Suomeen, että tällä hallituskaudella ei kosketa millään tavalla dieselautojen käyttöön eikä mihinkään erilaisiin sanktioihin, joilla jollakin tavalla lähdetään Saksan tai Ruotsin tielle, koska tämä sotkee nyt autokauppaa ja ihmiset ovat sekaisin ja pelkäävät, mitä dieseleille tehdään. Tämmöinen tavallaan signaali pitäisi tästä talosta tulla, jolloin alkuvuonna hyvin alkanut autokauppa lähtisi taas sujumaan. Kaikki tämmöiset häiriöt tulevat just siitä, kun ihmiset ovat epävarmoja, mitä näille veroille tulee tapahtumaan ja tuleeko joitakin sanktioita.

16.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tässä kuultiin jo, ketkä pelastivat koko taksiväen, eli sieltä tuli muutama nimi valtiovarainvaliokunnasta, jotka sitten ajoivat tämän kaiken niin hyvään malliin kuin tässä nyt oli. Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että liikenne- ja viestintävaliokunta oli yksimielisesti tämän asian kannalla, että näin tultaisiin tekemään, ja siinä mielessä valtiovarainvaliokunnassa ollaan sitten oikein ruvettu pohtimaan sitä, ja minun mielestäni ne ponnet, mitä siellä on joukossa, ovat asiaan kuuluvia ja niitä on hyvä tukea. Minä uskon, että tämäkin sali on sitä mieltä, että meidän pitääkin asioita katsella.

Kun paljon puhutaan Sprintereistä ja Caddy-luokasta, niin täytyy muistaa, että meillä tiettyjä asioita on ja se on tämä meidän hankintaosaaminen ja se, millä lailla alueellisesti tai kunnallisesti tehdään ja ohjeistetaan hankintapäätöksiä, ja siellä sitten jo tapahtuu sitä, että minkälaisilla ajoneuvoilla ajetaan niitä invakuljetuksia, mihinkä tarvitaan se pyörätuoli, ja

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

mitä siellä sitten edellytetään niiltä toiminnan harjoittajilta: minkälaisella autolla sinä olet mahdollinen tulemaan.

Toki me tiedämme, että valtiovarainministeriön esityksessä oli semmoinen pieni harha siinä, kun puhuttiin näitten autojen määrästä, kun siellä todellakaan ei ymmärretty, että tätä Caddy-luokkaa on muutakin kuin Volkswagenit. Siellä puhuttiin sadasta... [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hieman siitä, mistä lähdettiin liikkeelle: Meille annetaan lukuja, kuinka paljon Suomen mantereella on näitä autoja, ja nämä luvut heittävät 500 kappaleella. Mutta tultiin sitten siihen ymmärrykseen, että tämä onkin pikkusen isompi kokonaisuus kuin oli aloituksessa, siinä, mitä hallituksen esityksessä tuotiin sisälle. Onneksi sitten asiantuntijakuulemisten myötä meillä korvat valiokunnassa aukenivat ja osasimme nähdä tämän mittakaavan.

Toki eihän se pelottelu, että nämä nyt yhtäkkiä poistuisivat liikenteestä, pidä paikkaansa, vaan sitä mukaa, kun tämä autokanta vanhenisi, ne lähtisivät pois. Mutta nyt tälle annettiin kuitenkin mahdollisuus. Varsinkin vähäliikenteisellä haja-asutusalueella tämä mahdollistaa sen, että meillä on liikuntakyvyttömiä osalta semmoinen palveluntarjoaja, joka harjoittaa taksialan liikennettä nyt ainakin näillä vielä voimassa olevilla säädöksillä — ettei osta Zetoria ja laita sinne peräkärä perään ja heinäpaalia siihen ja turvavöitä, jotta hän voi sitten ruveta heinäkuussa aloittamaan taksiajoa, kun vain turvavälineet ovat kunnossa, minkä tämä eduskunta hallituksen toimesta junttasi väkisin ja mikä tekee tälle ammattikunnalle kyllä todella paljon. Pelkään sitä seuraavaa joulun aikaa, kun taksiryttäjä tulee sinne tolpalle, kun on 200 metriä pitkä jono, ja huutaa, että se, kellä on sata euroa rahaa, pääsee aloittamaan matkanteon — kun tulee vapaata hinnoittelua. Mutta sitä tämä hallitus on halunnut edistää. Meitä oppositiossa, ja tiedän, että monta hallituspuolueenkin kansanedustajaa, tämä päätöksenteko karvanti, koska oltaisiin haluttu tämä maailman paras järjestelmä pitää tässä maassa vielä kunnossa.

Mutta vielä nyt käsittelyssä olevaan asiaan: on hyvä, että tämä nyt näin menee, ja siitä täytyy antaa hallituspuolueenkin varojen jäsenille se arvonosoitus, että otitte varteen sen, mitä liikenne- ja viestintävaliokunta yksimielisellä mietinnöllään esitti, ja toivotaan, että ne ponnet, mitä siellä on, myöskin tulevat hyväksytyiksi.

16.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan jatkan tästä toisinpäin kuin ajattelin aluksi sanoa. Koska viittasitte ponsiin, niin minäpä tässä vielä sanon, mitä näissä ponsissa edellytetään, mitä esitämme sitten toisessa käsittelyssä.

Eli edellytetään seurantaa, mikä vaikutus tällä on ajoneuvokantaan — ennen kaikkea ilmasto- ja energiatarvoitteiden kannalta — mikä vaikutus työllisyyteen ja mikä vaikutus sosiaaliseen ja alueelliseen tasa-arvoon, ja sitä, että hallitus ryhtyy sitten toimenpiteisiin, jos näitä ongelmia ilmenee. Sitten toinen ponsi tosiaan lähtee tästä Invalidiliiton tieteenkin sinänsä hyvin perustellusta huolesta, että myös se huomioitaisiin ja hallitus seuraisi, miten uudistus vaikuttaa pyörätuolia käyttävien matkusturvallisuuteen sekä terveyteen, ja ryhtyisi tarvittaessa toimenpiteisiin. Eli tämänkaltaisia hyviä ponsia esitämme. Periaatteessa voisin kuvitella, että nämä olisi aika helppo täällä yksimielisestikin eduskunnan siunata, sillä kun katsoo tätä meidän valtiovarainvaliokunnan mietintöä, niin tässä valiokunta itsekin toteaa, että näitä uudistuksia on syytä seurata, eli siinä mielessä voisin toivoa kannatusta näille ajatuksillemme.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Mutta sen sijaan, puhemies, kun täällä puhuttiin taksialan pelastuksesta ja muusta, kyllä luulen, että tätä pelastusta, mitä pistettiin silloin hallituskauden alussa eteenpäin, ei kyllä kukaan taksialalla eikä varmaan moni asiakaskaan tilannut. Sitä saa, mitä tilaa — moni kysyy, mistä voi peruuttaa tilauksen, nimittäin kovin moni ei halunnut tällaista täydellistä vapauttamista ja taksimarkkinoiden täydellistä ajamista tietynlaiseen epävarmuuteen. Ihan aidosti siis kuluttajat ovat huolissaan ja myös taksiväki itse. Olen kuullut tästä niin paljon epäilyä, että kauhistuttaa, mitä tulee tapahtumaan. Siksi, puhemies, olisi ollut hyvin tärkeää, että hallitus ei olisi lähtenyt tämänkaltaisiin uudistuksiin.

Muutakin sanottavaa olisi, mutta tässä vaiheessa pitäydyn tässä kahdessa minuutissa, puhemies.

16.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella tämä kupletin juonihan lähtee sieltä viime vuodesta, kun täällä liikennekaarta ja lakia liikennepalveluista käsiteltiin, minkä johdosta nyt sitten olemme tämän taksimullistuksen edessä, mistä täälläkin on paljon tänään puhuttu ihan hyviä, perusteltuja puheenvuoroja. Niin kuin tässäkin keskustelussa esiin nousi näitä huolia ja murheita, kyllähän oikeastaan oli tiedossa silloin vuosi sitten, mihin tämä tulee johtamaan, kun tätä sääntelyä puretaan, hinnoittelua puretaan, ja siitä kyllä juontuu sitten ihan loogisena seurauksena myös se, että tähän veroetuunkin joudutaan koskemaan. Siinä mielessä tämä esitys nyt, mitä tässä käsitellään valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta, on täysin perusteltu, sillä kun me emme enää pysty lupaprosessilla huolehtimaan siitä, että tietyn tyyppisiä autoja on eri puolilla saatavissa, niin pystymme edes tällä veroedun jatkamisella huolehtimaan siitä, että näitä esteettömiä autoja, niin näitä suurempia kuin myös sitten pienempiä, löytyy erilaisiin tarpeisiin.

Täällä monesti viitataan siihen, että se on tärkeää nimenomaan sen takia, että Suomi on laaja maa ja näitä palveluita löytyy sitten eri puolilta, mutta kyllä se on tärkeä asia myös ihan näiden kasvukeskustenkin kannalta, missä meillä on ollut kyllä jatkuvasti pulaa näistä autoista, jotka pystyvät myös sitten pyörätooleja kuljettamaan. Siinä mielessä on erittäin perusteltua, että tämä niin sanottu Caddy-luokka myös tähän mukaan otettiin, jotta pystytään vastaamaan siihen palvelutarpeeseen, joka ihmisillä on.

Lopuksi voisi todeta, että tämä edustaja Viitasen kuvaama lausumaehdotus, jota sitten toisessa käsittelyssä esitetään, on myös ihan perusteltu. Onhan meidän tärkeää nyt seurata sitä, mihin tämä tulee tosiaan johtamaan ja tuleeko se tarjonta sitten painottumaan enemmän tänne Caddy-puolelle vai tullaanko edelleen hankkimaan näitä molempia autoja ihan tasapainoisesti, jolloin ei [Puhemies koputtaa] tämä Invalidiliitonkaan huoli ole aiheellinen.

16.29 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tästä liikennekaaresta on puhuttu tietenkin paljon ja pitkään ja hartaasti eikä aina ihan pienilläkään kirjaimilla, ei ainakaan pienillä kirjaimilla siellä taksitolpilla, missä tälläkin hetkellä tuhannet ja tuhannet taksialan yrittäjät yrittävät selvitä siinä muutostilanteessa, joka heitä lähikuukausina tulee kohtaamaan.

Minä pidän tätä valtiovarainvaliokunnan mietintöä kyllä ihan hyvänä ja erityisen hyvänä tätä vastalauseita, jossa näitä ponsiehdotuksia nyt on. Edustaja Viitanen tässä hyvin kuvasi näiden ponsiehdotuksien sisältöjä, ja toivon, että tätä korjausta tehtäisiin nyt eduskunnassa yhdessä niin, että eduskunta voisi yksimielisesti hyväksyä nämä kaksi vastalauseen lausumaehdotusta, jotka täällä vastalause 1:ssä sisällä ovat.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Tämä Caddy-luokan käyttöönotto on varmasti energia- ja ilmastotavoitteidenkin näkökulmasta perusteltua, ja mietinnössä ja valiokunnan vastalauseessa on hyvin tätä asiaa perattu ja kuvattu, mutta uskon, että myös Invalidiliiton huoli on aiheellinen, ja siltä osaltaan nämä Invalidiliiton näkemykset ja huolet olisi hyvä sitten kartoittaa niissä selvityksissä, joita tämän lain voimaantulon jälkeen tullaan tekemään. Toivon, että eduskunta yhtyy näihin selvityspyyntöihin yksimielisesti.

16.31 Mikko Alatalo kesk: Puhemies! Jos nyt meillä menneeseen palataan, niin olen itse kriittinen liikennepalvelulain siihen osaan, mikä koski taksiuudistusta aikoinaan, ja toin sen kyllä esille sekä ministerille että hallituksen edustajille, myös omalle hallitusryhmälle, ja uskon, että edustaja Pakkanen toi sen vielä painokkaammin. Me saimme korjattua monia asioita liikennevaliokunnassa, tosiaankin monta hankalaa asiaa, mutta varmaan tätäkin lakia tullaan jossain vaiheessa tarkentamaan. Ruotsissahan muun muassa heidän asetukseen on tarkennettu villin kilpailun suhteen ja sen, että kuluttajansuoja säilyy, että hinnat näkyvät kunnolla ja niin edelleen. Olen kuullut kyllä myös positiivisiakin asioita, varsinkin nuoremmilta kuskeilta. He ovat katsoneet, että on hienoa, että he pääsevät myös mukaan tähän kilpailuun.

Mutta itse tähän asiaan elikkä autoveroasiaan.

Oli hyvä, että valtiovarainvaliokunta tosiaan teki tämän päätöksen. Tosiaan meidän yksimielisesti liikenne- ja viestintävaliokunnassa toimme esille sen näkymän, että näitä on sen verran paljon, meillä oli jo tiedossa, että näitä Caddy-luokan autoja on niin paljon, vaikka kaikilla asiantuntijoilla ei tuntunut olevan sitä tietoa, että tämä on merkittävä asia, miten tämä kalusto pysyy meillä liikenteessä. Sitä mukaa, kun kalusto vanhenee, sitten niitä täytyy vaihtaa, ja tosiaan jopa semmoisia uhkia oli, että jotkut liikennöitsijät sanoivat, että he lähtevät sitten Viroon ostamaan sen auton ja siellä tekevät myös nämä kalliit muu- tostyöt, mitkä täytyy tähän esteettömään autoon olla. Siinä mielessä on hyvä asia, että Caddy-luokan autoja on tulevaisuudessakin saatavilla niin maaseudulla kuin kaupungeissakin. Tosiaan nämä kalliit autot, joita nyt Invalidiliittokin puolustaa, toki ovat hienoja, ne ovat näitä Sprinterin pohjalta tehtyjä autoja, ja niissä on paremmat tilat, ne ovat hieman korkeampia, myös se sisäänmeno niihin. Totta kai heidän tehtävänsäkin on ajaa sitä asiaa, että heidän eturyhmänsä saa mahdollisimman hyviä autoja, mutta todellakaan ei se ero niin ratkaiseva tässä ole, kyllä Caddy-luokan autollakin voidaan tämä palvelu hyvin hoitaa.

Todellakin sen verran vielä sanon siitä, että ylipäänsä tämä taksien nykyinen autoverolennushan menee portaittain, niin että tämä onneksi ei nyt mene ihan yhtäkkisesti, mutta erittäin tärkeää on tämän tasapuolisuuden kannalta, että meillä on nyt sitten sekä ne isommat autot että nämä Caddy-autot samalla viivalla.

Uskon, että muutenkin, esimerkiksi maaseudulla varmaan, tulevat yleistymään tällaiset erilaiset tila-autot ja sellaiset autot, jotka voivat toimia sekä esteettöminä autoina että myös tilausliikenteessä maaseudulla, että yhdistetään kyytejä, ja tämmöiseen autoon sopii sitten useampia matkustajia, koska ei kannata sitä yhtä henkilöä kuljettaa välttämättä esimerkiksi terveyskeskukseen, tai mikä lääkäriasema se silloin onkin.

Haluan kiittää kyllä todella, että valtiovarainvaliokunta kuuli meitä, asiantuntijavalio- kuntaa, liikennevaliokuntaa, ja tässä kyllä varmasti uskon, että sellainen tulevaisuus esteet- tömään ihmisten kuljettamiseen säilyy.

16.35 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Alkuperäinen puhe on muuttunut täysin tässä keskustelun kuluessa, koska se olisi ollut, voisi sanoa, melkoista jaarittelua näihin ilmeikkäisiin puheisiin verrattuna, mitä täällä on tästä asiasta käyty läpi, edustaja Myllykosken osalta varsinkin. Hänhän oli oikeassa puheen alkuvaiheessa, mutta loppu oli täysin lennokasta, jota ei pystynyt oikein seuraamaankaan.

Se isompi luku Caddy-luokasta oli aivan oikein, piti paikkansa. Sitä taustaa vasten itse mietin siellä jaostossa, että siinä käy niin, että jos hyväksytään se, että poistetaan se veroetu näiltä pienimmiltä invataksilta, niin ne pikkuhiljaa sitten ehkä häipyvät vähitellen pois ja se suuri kanta sieltä häipyä pois. Se tarkoittaa sitä, että ostopalvelu kunnilla ja Kellalla kallistuu jatkossa, ja sitä minä myös halusin lähteä siellä poistamaan. Sen lisäksi tämä työpaikkojen määrä, mikä on suomalaisessa koriteollisuudessa, säilyy jatkossakin, ja se lisääntyy. Sehän on arvokasta työtä, ja Suomi on erittäin kuuluisa Pohjoismaissa ja myös Euroopassa nimenomaan ajoneuvokorien rakentamisessa, ja niitä viedään myös ulos täältä. Elikkä siinä on tällainen näkökulma, ja sen takia se on hyvä päätösesitys tässä asiassa. Jos olisi tullut suurempi, kalliimpi ja raskaampi auto, niin sen lisäksi olisivat tulleet nämä ilmastovaikutukset sitten lisäksi, joten olisi mennyt vähän taaksepäin tämä asia.

Edustaja Kari käytti puheenvuoron. Häntä arvostan suuresti yleensä näissä argumentoinneissa, ja hän on monessa asiassa oikeassa yleensä, mutta ei tässä asiassa, kun hän sanoi, että asiakas jätettiin sinne tolpalle. Mehän otamme tietysti selvää asioista. Selvityksen mukaan ministeriössä sanottiin sillä tavalla, että uusia autoja rekisteröitiin viime kerralla autoverovähennyksen — siis taksien autoveron huojennuksen, pienennyksen — jälkeen ihan samalla tavalla kuin ennenkin. Eikä ole mitään palautetta ollut siitä, että taksien saatavuus olisi huonontunut sen jälkeen. Elikkä siihen perustuen tehtiin tällainen jatkopäätös sillä, että pikkuhiljaa poistetaan nämä taksien veroedut tässä tapauksessa. Ne veroedut olisi joutunut myöntämään myös niille, jotka ilmoittavat, että ”minä ostan nyt taksin”, jolloin saa sen veroedun, ja sitten ei kuitenkaan kuljeta mitään vaan sanoo parin vuoden päästä verottajalle, että ”sori, ei ole yhtään tilausta tullut, tosin minä en ollut missään järjestelmässä mukana, mutta ei tullut tilausta”, ja niin pois päin. Tässä olisi tullut isoja asioita sitten. Sen takia se veroetu voidaan jatkossa hyväksyä vain sellaisessa, missä on pätevä syy, niin kuin silloin, kun autoa esimerkiksi on jouduttu muuttamaan sitä kuljetusta varten nimenomaan sentyyppiseksi.

Tässä vaiheessa minun kärkiasia tässä oli. — Kiitoksia.

16.38 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Haluan esittää tässä valtiovarainvaliokunnan verojaoston puolesta kiitoksen liikenne- ja viestintävaliokunnalle, joka lausunnossaan oli tehnyt erittäin asiantuntevaa työtä. Oli tietysti hyvin helppo tarttua tähän esitykseen, varsinkin kun verojaostossa olimme valmiiksi aika paljon samaa mieltä. Mutta tästä oli merkittävä tuki tuossa meidän lausuntomme tekemisessä.

Sitten Invalidiliiton kahdesta lausunnosta haluan todeta sen, että hallituspuolueitten edustajat verojaostossa erittäin perusteellisesti tutustuivat näihin kannanottoihin. Tilanne oli semmoinen, että jouduimme sitten kuitenkin tekemään kokonaisarviointin ja ottamaan huomioon tämän alueellisen saatavuuden, taloudellisuuden ja sitten myöskin ilmastonäkökohdat, ja tällä perusteella päädyimme kannattamaan tätä tässä jo ylistettyä liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossa ollutta ehdotusta.

Sitten sosiaalidemokraateille täytyy tässä antaa erityinen kiitos. He kannattivat näitten pienten esteettömien autoverottomuutta. Nämä lausumaehdotukset, joita sosiaalidemo-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

kraatit ovat esittäneet, ovat ihan hyviä, niissä ei ole mitään pahaa. Selvää on tietysti, että vaikka näitä lausumia ei huomenna tässä salissa hyväksyttäisikään, niin seuranta tulee toteutumaan. Seuraamme tietysti sitä aktiivisesti, miten tämä lainsäädäntö vaikuttaa ja toteutuu.

16.40 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty ansiokasta keskustelua tästä autoveron poistosta ja oppositiosta on saatu tukea sille hallituksen hyvälle esitykselle, että tämä esteetön 1+6-auto myös luokitellaan tähän autoverovapaiden taksien joukkoon. Se on hyvä asia, ja siinä valtiovarainvaliokunta löysi onneksi laajankin yksimielisyyden.

Edustaja Eestilä piti täällä erinomaisen puheen tästä dieselautojen ongelmasta. Mikäli tilanne eskaloituu näin, niin kuin hän kuvaili, että aletaan Euroopasta tuomaan puolikäytettyjä dieselautoja, tämä ympäristötavoite entisestään vaikeutuu Suomessa. Tämä on hyvin merkittävä asia myös tässä autoveroasiassa mietittäväksi, että pystyttäisiin tällainen tilanne estämään.

Täällä käytettiin myös hankintapäätöksiä yhtenä perusteluna puheenvuoroissa. Se on totta, että kun kunnat tai yhteiskunta näitä palveluja vammaisille tilaavat, niin hankintalakiin aika useasti vedotaan. No, hankintalaki sinällensä Suomessa on ihan ok. Jos sitä oikein tulkitaan ja oikein tehdään, niin kyllä pystytään vammaisten kuljetukset järjestämään. Mutta kuntapäätäjien pitäisi olla hereillä silloin, kun erityisryhmille näitä kuljetuspalveluja järjestellään, että käytettäisiin siinä vaiheessa tämä. Mielestäni tämä esteetön 1+6-auto puoltaa paikkansa siinä, että se kuuluu näihin verovapaisiin autoihin, jotta niitä palveluja olisi joka puolella Suomea saatavilla.

Täällä nostettiin kasvukeskuksien ongelmat, ja ainakin oma tietoni ja kokemusperäni on se, että mitä suurempi kasvukeskus, niin aina suurempi mahdollinen ongelmatilanne myös esteettömien autojen saatavuudelle on. Kyllä maaseudulla mielestäni kuitenkin kohtuuhyvien ovat palvelut pelanneet, mutta täällä Espoon seudulla ainakin, mitä on julkisuudessa noussut uutisiin, tämä vammaisten kuljettaminen on joskus aiheuttanut ongelmia, ja se on tietenkin yhdenvertaisuuden periaatteen näkökulmasta väärin. Tässäkin mielessä toivon, että tämä asia parantaa.

Täällä on monessa yhteydessä tätä keskustelua viitattu siihen liikennepalvelulain ja taksilain muutokseen, mikä täällä vuosi sitten tehtiin. Valitettavasti se juna meni. Itse olin silloin kovasti kriittinen sille lakiesitykselle, niin kuin edustaja Alatalo tuossa kertoi, mutta tämän asian tärkeyttä kuvaa hyvin se, että silloin keskustelua seurattiin lehtereiltä arvokkaasti ammattiveljien kanssa, ja huomaan, että tänäänkin ansiokas porukka ammattiautoilijoita on seuraamassa tätä keskustelua ja tämä asia kiinnostaa. Siksikin tämä on mielestäni tärkeä asia, että suomalaisesta taksista ja sen tulevaisuudesta ollaan huolissaan ja käydään avointa ja hyvää keskustelua. Tästä täytyy mennä eteenpäin, ja uskon näin.

Tässä verokohtelussa, mikä tässä asiassa on pääkohta, siinä liikennepalvelulain ykkösvaiheessahan edellytettiin, että tulee tasapuoliset kilpailuedellytykset, ja tässä suhteessa tämä verottomuus on kilpailun kannalta tasapuolista. Mutta nyt henkilöautot ovat täydellä autoverolla 2022 jälkeen, ja ellei siihen mennessä muuteta lakia, niin siihen yhteyteen linja-autot ynnä muut autot ovat autoverottomia, tämä veroetu säilyy sitten niissä. Siinä mielessä on kyllä haasteellinen tilanne tulevaisuutta ajatellen tämä tasapuolinen kilpailutilanne autojen veroedun suhteen. Mutta onneksi meillä nyt ovat vielä nämä invataksit ja esteet-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

tömät 1+6 hengen autot tässä veroedun piirissä ja saadaan ainakin tällä lailla tätä palvelua ja tarjontaa pidettyä yllä.

16.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Lyhyestä virsi kaunis. — On pakko palata tuohon, mitä edustaja Suutari toi esille. Pitää nähdä se, että jos palveluntarjoajaverkosto rapistuu, niin se tarkoittaa yhteiskunnalle suurempia kuluja. Eli matkat palveluntarjoajalta palvelun tarvitsijalle pitenevät ja sitä kautta yhteiskunnan menorakenne tulee kalliimmaksi. Tämä on hyvä huomioida. Vaikka sillä 600 autolla nyt ei tietenkään voida sanoa, että se nyt on sitten maailmaa mullistavaa, on mielestäni hyvä nähdä lähtökohtaisesti, että tässä on sekä ilmastosta, palveluista että yhteiskunnan kustannusrakenteista myös kysymys.

Siinä mielessä se oli hyvä huomio, ja se jäi tuossa omassa puheenvuorossani, joka sitten osaltaan meni lennokkaaksi. En tiedä, oliko se matalalentoa vai korkealentoa, kun edustaja Suutari ei kaikesta kiinni saanutkaan, mutta lähinnä omassa puheenvuorossani tarkoitin sitä, että se ajoneuvon määrittely ja se, millä lailla ja minkälaisella vekottimella sitten jatkossa palveluja tarjotaan, on vähän tässä semmoinen, mikä arveluttaa näin kansanedustajaa, joka voi ilkeämielisesti taikka piloillaan sanoa, että minä ostan ensi kesänä Zetorin ja laitan sinne pulteilla heinäpaalit kiinni ja turvavyöt ja rupean ajamaan tuossa Rautatieaseman läheisyydessä taksiautoilupalveluja ja haen ne luvat niin kuin ne kuuluu olla.

Mielestäni keskustelu on siltä osin, kuin ollaan pitäydytty tässä asiassa, ollut rakentavaa ja hyvin näkemyksiltään yhteistuumaista, enkä kysy hallituspuolueitten kansanedustajilta, kuinka äänestitte, kun näistä asioista äänestettiin.

16.47 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Katson en vain oikeudekseni vaan myös velvollisuudekseni kiittää edustaja Kivirantaa SDP:lle esitetyistä kohteliaista sanoista. Mielellämme olemme tekemässä korjausliikkeitä niihin hallituksen esityksiin, joihin syytä on tehdä korjausta, ja toivotaan tietenkin, että myös tämän vastalauseen osalta seuranta-asiaa voidaan painokkaammin yhdessä edistää, jos myös hallitus on tässä vastalauseasiasa opposition kanssa samaa mieltä. Jos ei, niin täytyy toivoa, että mietintö velvoittaa tulevaakin eduskuntaa seuraamaan näitä muutoksia, joita tässä yhteydessä huonoon lakiin tehdään.

Edustaja Suutarille myös kiitokset kauniista sanoista, mutta haluan vielä alleviivata sitä, että ainakin se palaute, joka taksiautoilijoilta itselleni tulee, viittaa siihen, että tämä taksilaki ei ole asiakkaiden näkökulmasta positiivinen mutta ei se ole myöskään taksiautoilijoille, yrittäjille. Toivon, että jossain vaiheessa me kaikki tässä talossa havahtuisimme siihen, kuinka paljon täällä menee läpi lakeja, joita kukaan ei halua. Kuuntelin edustaja Pakkasta ja edustaja Alataloa ja olen kuunnellut tietenkin opposition ja hallituspuolueiden edustajia laajemminkin tässä puolentoista, kahden vuoden aikana, kun asiaa on käsitelty eduskunnassa, ja tuntuu, että juuri kukaan ei tätä taksilakia halunnut, mutta kappas kummaa, täällä talossa se kuitenkin läpi meni.

Puhun ja tuon tänne myös oman alueeni Lahden seudun taksiyrittäjien äänen ja toivon, että joskus vielä kansanedustajana pääsen istumaan tässä talossa, kun otetaan, toivottavasti, korjausliikkeitä. Ruotsalaiset näyttivät omalla taksilaillaan sen, että tämä järjestelmä ei Ruotsissa toimi ja ruotsalaiset kansalaiset ja yrittäjät tästä kärsivät, ja nyt Suomessa tehdään samoja virheitä. Korjataan niitä pala kerrallaan.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

16.49 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hämeessä lapsuuteni asuneena, vaikka satakuntalainen olenkin, täytyy vielä yksi asia ottaa esille — mutta nyt edustaja Suutari ei saa kovasti röyhittää rintaansa: Puheenvuorossanne oli myös yksi erittäin tärkeä näkökulma eli se, että tällä on myös työllisyysvaikutus. Itse kun tulen tuolta Luopioisista, missä vietin lapsuuteni, niin siellä on tällä hetkellä Rego-niminen yritys — no, onko nyt nimi enää se, koulutoverini veljensä kanssa perustama yritys — ja he tekevät paljon. Tiedämme, että tässä maassa on ajoneuvo-osaamista niin, että meillä tehdään hälytysajoneuvojen muutostöitä, paljon se työllistää tässä maassa, ja se on tärkeää osaamista. Me olemme, niin kuin edustaja Suutari sanoi, osaava maa ja meillä on ammattitaitoinen henkilöstö ja hyvät yrittäjät, jotka vievät tätä asiaa eteenpäin. Se on osaltaan signaali siitä, että myös sitä yritystoimintapuolta arvostetaan tällä päätöksellä.

16.50 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Karia tästä äskeisestä puheenvuorosta. Voisin sanoa avoimesti sen, että ei tämä autoverotuen poistaminen helppo asia ole tietysti hallituspuolueitten edustajille, ja oli hyvä, että sosiaalidemokraatit eivät tätä perusasiaa tässä riitauttaneet vaan käytännössä olivat tässä asiassa noita lausumahdotuksia lukuun ottamatta täysin samaa mieltä kuin hallitus.

16.50 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Itsekin haluan nostaa vielä tämän työllisyysnäkökulman. Näitä korinrakentajia Suomessa on todellakin paljon, ja ammattitaito on huippuluokkaa, koska tuolla Euroopassakin käytetään tätä suomalaista valmistustyötä hyödyksi, ja niitä autoja viedään paljon vientiin. Se on tärkeää, silloin työllisyys vaikuttaa alueellisesti, niin kuin tässä edustaja Myllykoski kertoi.

Tietenkin tämä keskustelu olisi tarpeetonta, jos Suomessa olisi poistettu autovero kokonaan ja kaikki autoveroasiat, ja tämä autoveron poistohan on semmoinen asia, mikä täällä salissa ei ole ollut millään lailla yksimielinen. Siinä hallituspuolueilta tuli esityksiä, ja siihen sai kyllä kovasti vastustusta ympäri Suomea, ympäri oppositio- ja hallituspuolueiden, että tämä autoverokeskustelu olisi syytä käydä. Jos se olisi yhtään samanhenkinen kuin tämä keskustelu, niin minä luulen, että tämäntyyppisiä ongelmia ei olisi.

Toinen asia on sitten, kun edustaja Kari mainitsi, että kukaan ei halua täällä tätä taksilakiuudistusta. Rehellisuuden nimissä täällä salissa on ollut valtavan paljon haluja taksilain uudistuksiin. 20 vuotta, 90-luvun puolestavälistä asti, täällä on tuotu tätä asiaa esille, ja nyt tämän eduskunnan enemmistö ja varsinkin oppositiossa muun muassa vihreät ovat erittäin mielissään olleet tästä taksilain uudistuksesta. Jos mietitte, mitä keskusteluja täällä yritystukikeskustelujen yhteydessä on käyty, niin taksilakiuudistus otettiin moneen kertaan esi-merkkinä, kuinka hyvä uudistus on, että tarveharkinta poistettiin.

Kyllä täällä nuorempi polvi on ollut hyvin halukas muuttamaan tätä asiaa, eli todellisuudessa täällä eduskunnassa ei ole taksin nykyisen järjestelmän, hyvän suomalaisen järjestelmän, puolustajia enää kuin murto-osa jäljellä. Valitettavasti se on näin mennyt, mutta elämässä mennään eteenpäin ja uudellakin lailla pärjätään. Se on ainakin minun mottoni.

16.52 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Kun täällä edustaja Kari mainitsi — vai oli kohan se Myllykoski, anteeksi — tuosta Ruotsin tilanteesta, niin täytyy sanoa, että Ruotsissahan tietysti alussa kävi niin, että siellä kallistui tämä palvelu ja taksin saatavuudessa oli vähän haasteita, mutta nykyisellään on minulla sellainen käsitys, että Ruotsissa tämä asia toimii ihan ammattimaisesti ja taksit ovat saatavana ja myös ne hinnat ovat kehittyneet

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

normaalisti eli ettei siinä ole ollut sitä pelättyä — mitä täällä pelättiin välillä — kehitystä nyt viimeisen kolmen vuoden aikana.

Kaikkein parasta tietysti olisi, että tämä suomalainen erikoisuus, autovero, poistuisi siten kokonaan, ja sehän olisi ratkaisu tässä asiassa. Elikkä vielä meillä on tekemistä tässä, kun mennään eteenpäin kohti vapautta.

16.53 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Taisin olla se, joka otti tämän Ruotsi-esimerkin esiin.

Kun aikanaan keskustelin Ruotsin taksiliiton edustajan kanssa — taisi olla taksiliiton puheenjohtaja Ruotsista — kun Lahdessa pidettiin Taksiliiton suomalaiset juhlat tai taksi-päivät, siinä yhteydessä muutaman sanan keskustelin, niin kyllä silloin ruotsalaiset taksi-alan yrittäjät olivat äärimmäisen huolissaan, eivät pelkästään omasta elinkeinostaan vaan myös asiakkaista, jotka joutuvat sellaiseen rulettiin, jossa ei ihan tarkkaan tiedä, millä hinnalla se päivän matka sinne apteekkiin tai kauppaan tai muualle palveluihin tehdään ja minkätyyppinen kuljettaja, minkätyyppinen turvallisuus siinä kuljetuksessa on ja niin edelleen, kalustosta vielä puhumattakaan, eli onko auto vai onko vain pelkät kärryt ja rattaat.

Mutta vielä edustaja Pakkaselle näistä vihreistä: Itse en tietenkään ole alan asiantuntija, kun en kyseisen puolueen jäsen ole saatikka edustaja täällä, mutta tätä vanhaa taksijärjestelmää tässä ehkä nyt vähän kaivataan ja kaihoisasti ehkä jo ajatellaankin. Mitä kauempana tästä pääkaupunkiseudun vihreästä kuplasta on siellä arkitodellisuudessa tuolla haja-asutusalueilla, pienissä kaupungeissa, maaseudulla, niin sitä arkisempaa taksin saaminen päivittäisiin asioimisiin tulee jatkossa olemaan. Ei se Uber tai taksiäppi paljon pelasta, jos ei alueella ole kilpailua, ei ole yrittäjiä eikä alueen toimijoita ja palvelut sitä kautta karkaavat kauemmaksi. Täällä pääkaupunkiseudulla ongelmat eivät ole samantyyppisiä kuin haja-asutusalueilla, eivät myöskään taksialalla.

16.55 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Karin äskeiseen puheenvuoroon kommenttina, että näin varmasti on, että uudessa taksilaissa on omat riskitekijänsä sen suhteen, miten se vaikuttaa taksipalvelujen saatavuuteen maaseudulla juurikin tämän asemapaikka- ja päivystysvelvoitteen poistumisen myötä, mutta toisaalta asiassa on myös se puoli, että aikaisemminkaan ketään ei ole voitu pakottaa hakemaan lupia takseihin. Eli on monia sellaisia maaseutukuntia, joissa on hakemattomia taksilupia, eikä tarvitse olla niinkään edes maaseutua. Ellen väärin ole ymmärtänyt, niin omassa asuintaajamassani, joka on kuitenkin maakuntakeskuksen aluekeskus, olisi hakemattomia taksilupia ainakin jossain vaiheessa ollut, eli ei se bisnes ole niin loisteliasta ollut tähänkään asti. Vaikea sanoa, huonontaako taksiiudistus tätä asiaa ratkaisevasti vai voiko se parantaa. Itse olisin pessimisti, ettei se nyt ainakaan paljon paranna, mutta voiko se huonontaa? Kenties tiettyinä vuorokaudenaikoina vähemmän liikennöityinä päivinä saattaa olla taksi huonommin saatavilla, kun tämä vapautuu, erityisesti tämä päivystysvelvoite.

16.56 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Kari ja edustaja Mäkelä Jani ovat käyttäneet hyviä puheenvuoroja siitä, miten myös maaseudun taksipalvelut tulee turvata, ja ne haasteet todellakin ovat siellä vähän erilaiset kuin kaupungeissa. Se on kyllä ikävä juttu, että tämä tieto ei ole vihreitä vielä saavuttanut, että maaseutu ja kaupunki ovat eri asemassa. Se on jo tälläkin hetkellä niin, että jos me vertaamme kaupunkilaistaksin ja maaseututaksin toimintaedellytyksiä, niin ensinnäkin ne ajot ovat aivan toisenlaisia. Maaseu-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

tutaksi on hyvin pitkään riippuvainen Kela-ajoista, jonkun verran kouluajoista, sen sijaan tällaiset normaalikyydit, jos tällaista termiä voi käyttää, eivät maaseudulla juuri isoa roolia näyttele, kun sen sijaan täällä Helsingissä ne ovat pääelinkeinomuoto ja samaten muissa isommissa kaupungeissa.

Tietysti on myös niin, että jos katsotaan taksikohtaisia tuloksia, niin kyllähän siellä maaseudulla useimmiten — ainakin se käsitys itselläni on — se taksiyrittäjän vuotuinen ansio jää alle sen, mitä se on täällä ydinalueella, joskin täällä ehkä jotkut kulut ovat sitten korkeammat. Mutta sen takia juuri se, että tulee joustavuutta veroedun kautta tässä asiassa, on erittäin tärkeää sen takia, että voidaan turvata taksien saatavuus ja erikoistaksien saatavuus myöskin siellä maaseudulla ja haja-asutusalueilla.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työopimuslain 13 luvun 6 §:n, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 22 §:n ja valtion virkamieslain 32 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.58 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kävimme lakiesityksen ensimmäisen käsittelyn aikana jo perusteellisen ja monitahaisen keskustelun tästä lakiesityksestä ja myös vastalauseestamme, joten tässä ainoastaan lyhyt yhteenveto.

Sosiaalidemokraattien, vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseen keskeinen syy tai aihe on siinä, ettemme voi hyväksyä takaisinottovelvollisuuteen kohdistuvia työsuhteturvan heikennyksiä, vaikka oppisopimuksen laajemman käytön tukeminen onkin kannatettava asia. Oppisopimuksen laajentamista voidaan edistää paremmilla tavoilla ja erityisesti parempilaatuisella lainsäädännöllä. Haluamme varmistaa, ettei lainsäädäntöä käytetä väärin niin, että pitkään työssä olleita ja suuremmalla palkalla olevia henkilöitä ryhdytään korvaamaan oppisopimusopiskelijoilla. Suurin osa työnantajista toimii varmasti sovittujen pelisääntöjen mukaan, mutta myös toisenlaisia esimerkkejä tulee esille työelämässä, ja lainsäädännön tehtävänä on suojella heikoimmassa asemassa olevaa.

Lisäksi ehdotimme pykälämuutoksia, joilla olisi varmistettu osa-aikatyötä tekevien oikeusturva lisäämällä työntekijöiden tiedonsaantioikeutta ja myös työpaikoilla tapahtuvaa neuvotteluvetoa. Korostamme, että työpaikoilla voidaan toki sopia oppisopimusopiskelijan ottamisesta, vaikka siellä on lyhennettyä työaika tekeviä, kunhan ensin varmistetaan, etteivät osatyötä tekevät halua tai voi lisätyötä ottaa itselleen. Toisin sanoen: jos työpaikalla on vapaaehtoisesti osa-aikatyötä tekeviä, niin toki silloin oppisopimusopiskelijan ottamiselle ei ole mitään esteitä. Tämän mahdollistamiseksi ehdotimme sitä, että sekä

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

työnantajalla että henkilöstöryhmän edustajalla olisi mahdollisuus tehdä neuvottelualoite asiassa.

Tämänkin lakiesityksen kohdalla on todettava, että lain valmistelutyötä ei ole tehty kovinkaan laadukkaasti, sillä vaikuttavuusarvioinnit ovat valitettavan puutteellisia. Huolestuttavaa on myös se, että hallitus on eri lakien muodossa heikentänyt työntekijöiden työsuhteturvaa vähitellen eikä missään yhteydessä, tämänkään lakiesityksen yhteydessä, konaisarviointia näiden heikennysten seurauksista ole tehty.

Yhteenvetona toteankin, että sosiaalidemokraatit, vihreät ja vasemmistoliitto eivät voi hyväksyä hallituksen jatkuvaa työsuhteturvan nakertamista ja siksi ehdotamme lakiesityksen hylkäämistä. Samalla ehdotamme hyväksyttäväksi lausumaa, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan uuden esityksen, jolla mahdollistetaan oppisopimuskoulutus työpaikoilla heikentämättä työntekijöiden työsuhteturvaa.” — Kiitos.

17.01 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen esitystä. Kannatan myös oppisopimusten helpottamista, mutta tässä valittu malli tuottaa enemmän ongelmia kuin ratkaisuja suomalaisille työmarkkinoille ja suomalaiseen ammatilliseen kouluttautumiseen.

17.01 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Juuri tämä seikka, se takaisinottovelvollisuuden miettiminen, on ollut todennäköisesti se, mikä on opposition ja hallituksen edustajien välillä ollut tähän asti. Minä edelleenkin siellä valiokunnassa keskustelleena ja asiantuntijoita kuunnelleena olen sitä mieltä, että se, että opiskelija voi vapaammin valita yrityksiä, joissa oppisopimusta suoritetaan, on kaikkien etu, yhteiskunnan ja sen oppilaan ja kaikkien ammatti-ihmisten.

17.02 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edustaja Mäkisalo-Ropposen analyysiin siitä, mikä tässä laissa johtaa siihen, että on pakko esittää sen hylkäämistä, ja se on takaisinottovelvollisuuden murentaminen tätä kautta. Me olimme varsin yksimielisiä siitä, että kun korkein oikeus teki päätöksensä siitä, että oppisopimuskoulutussuhde verrataan täysin työsuhteeseen ja että siihen tulee lisätyön tarjoamisvelvollisuuden tarkastaminen ennen kuin oppisopimuskoulutettavan voi ottaa, niin lakia pitää muuttaa ja pitää löytää ratkaisu, joka mahdollistaa oppisopimuskoulutuksen käyttämisen myös sellaisilla työpaikoilla, joissa on paljon osa-aikaisia työntekijöitä, ja niitä alkaa nykyään olla aika monella työpaikalla.

Mutta sen sijaan se, että hallitus sitten päätti ulottaa tämän lain takaisinottovelvollisuuden puolelle, katosi ikään kuin aika kauaksi siitä alkuperäisestä tarkoituksesta. Voi olla, että tämä huoli on osittain ylimitoitettukin, mutta siinä ei ole mitään järkeä, että me ikään kuin saneeraamme ikääntyneitä työntekijöitä pois työelämästä ja sitten otamme tilalle nuoria oppisopimuskoulutuksella. Se on se riski, mikä tähän järjestelmään nyt liittyy. Sen vuoksi olemme esittäneet tuota pontta, että hallitus kuitenkin toisi valiokunnan alkuperäisen toiveen mukaisen esityksen, jotta osa-aikaisillakin työpaikoilla voidaan oppisopimuskoulutusta käyttää mahdollisimman pian. Se olisi tapahtunut sillä tavalla, että tästä laista olisi riisuttu tuo takaisinottovelvollisuus pois, mutta kun se ei valiokunnassa ollut mahdollista, niin sen vuoksi esitämme nyt tätä hylättäväksi. Jos hylky voittaa, niin toivon, että hallitus tuo sen riisutun version ja sen voimme säätää mahdollisimman nopeasti voimaan, mutta pahoinpa pelkään, että hallituksella on tässä enemmistö.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

17.04 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Minusta on hyvin tärkeää, että oppisopimuskoulutusmahdollisuutta vahvistetaan. Muistan myös jo ensimmäisessä käsittelyssä käydyn keskustelun, mutta ennen kaikkea muistan sen, mistä tämä kumpuaa. Eli silloin, kun lama oli syvimmillään, meidän olimme sellaisessa tilanteessa, että oli toimialoja, kuten rakennusala, joilla lähes kaikissa yrityksissä oli yt-neuvottelut käynnissä. Ja jos ei ole mahdollista oppisopimusopiskelijaa ottaa sellaiseen yritykseen, jossa on yt-neuvottelut käynnissä tai jolla on väkeä takaisinottovelvoitteen piirissä, niin silloinhan se käytännössä tämmöisessä lamatilanteessa tarkoittaa, että nämä henkilöt eivät pääse ollenkaan eteenpäin, ja se on minusta kyllä kohtuuton tilanne.

Olen aika lailla varma siitä, että kun oppisopimuskoulutuspaikkoja koulutuksen järjestäjien puolelta haetaan, niin he ensisijaisesti pyrkivät hakemaan niitä sellaisiin yrityksiin, joissa näillä oppisopimuskoulutuksen saavilla on hyvät mahdollisuudet myös työllistyä sen koulutuksen jälkeen siihen yritykseen. Silloin kyse on varmaan sellaisista yrityksistä, joilla on hyvät kasvunäkymät, ja hyvin todennäköisesti heillä ei ole myöskään niitä ihmisiä, jotka on hiljattain irtisanottu, tai yt-neuvotteluja käynnissä. Mutta ikään kuin poikkeustilanteita varten tällainen mahdollisuus on mielestäni järkevää olla olemassa.

17.06 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Comme ça ja niin edelleen. Että edustaja Satosen kuvaus oli ehkä tähän maailmantilanteeseen Suomessa pikkusen ontuva. Nimenomaan juuri nyt pitäisi pystyä reagoimaan niin, että oppisopimuskoulutus olisi se väline, jolla me vastaisimme muuntokoulutuksen tarpeisiin. Silloin emme kouluta työntekijöitä oppisopimuksella eittämättä juuri sellaisiin yrityksiin ja semmoisille aloille, missä takaisinottovelvollisuutta tämän esityksen mukaisesti nyt sitten muserretaan.

Kun olen seurannut tätä keskustelua, mitä ollaan käyty, minun mielestäni opposition vastalauseita, joka nyt sitten on hylkäsesityksen muotoinen, pitäisi oikeasti nyt tarkoin pohtia, että josko kuitenkin semmoinen harras toive voisi toteutua, että hallituksessa katsottaisiin, jospa tuotaisiin yksi taka-askel vielä tässä tilanteessa.

Me varmasti kaikki tiedämme, mikä kohtaantumisongelma meillä tällä hetkellä on. Me tarvitsemme nimenomaan välineitä sinne tämän muuntokoulutuksen osalta, ja oppisopimuskoulutus on yksi parhaimpia, koska sitä kautta parhaiten ammattiin myös päästään, juuri sen takia, että ihmisiä koulutetaan juuri sille työpaikalle — normaalisti. Meillä on toki sosiaalipuolen työpaikkoja, joissa oppisopimuskoulutusta käytetään, vaikka ei työllistymisestä alalle ja siinä yrityksessä taikka sairaanhoitopiirissä olekaan selvyttä. Mutta varsinkin teollisuuden puolella on tärkeitä nähdä, että muuntokoulutus ja oppisopimuskoulutus nyt voisivat enemmän kohtaantua, ja jätetään tämä takaisinottovelvollisuus sellaiseksi kuin se nyt on.

17.08 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! On helppoa olla edustaja Satosen kanssa samaa mieltä siitä, että oppisopimuskoulutus on tärkeää ja sen mahdollistaminen on ensiarvoisen tärkeää, mutta on vaikeaa ymmärtää sitä perustetta, että jos yritys irtisanoo ihmisiä tuotannollisista ja taloudellisista syistä, niin sillä olisi heti hetken päästä, hyvin lyhyen hetken päästä, tarve ottaa työntekijä oppisopimuskoulutuksella ja että sillä yrityksellä olisi aidosti tälle työntekijälle tarjottavana töitä, koska takaisinottovelvollisuuden aikaa on hallitus jo lyhentänyt silloin edellisten työsopimuslain muutosten yhteydessä ja se on aika lyhyt. Sen vuoksi vielä tässä takaisinottovelvollisuuden rikkominen mielestäni tuo turhan tien tähän kokonaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

Meillä ikääntyneiden ihmisten työllisyysaste on noussut sitä kautta, että he ovat onnistuneet pitämään työpaikkansa, mutta jos he joutuvat työttömäksi, niin heidän paluunsa työpaikkaan ja työmarkkinoille on edelleen hyvin vaikeaa, ja itse olen oikeasti huolissani siitä. Meillä eläköitymisjärjestelmässä tulokset ovat tulleet sitä kautta, että vähemmän kuin aikaisemmin varhemmin kuin täydessä eläkeiässä joudutaan eläkkeelle, ja tästä on tullut eläkejärjestelmään hyvää. Mutta samanaikaisesti, kun katsomme työttömyyslukuja, meillä ikääntyneiden ihmisten pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt. Ja nämä kulkevat käsi kädessä.

Samalla tavalla kulkee se takaisinottovelvollisuus käsi kädessä uuden työvoiman palkkaamisen kanssa. Mieluummin soisin, että yritykset etsisivät ratkaisua, jossa niitä irtisanomisuhan alla olevia ihmisiä koulutettaisiin uudelleen ja vaikkapa heidän kanssaan yritettäisiin solmia niitä oppisopimuskoulutuksia, jos todellakin on tarve täysin toisenlaiselle työvoimalle, kuin että ikääntynyt joukko — koska näinhän tässä useimmiten käy — siirtyy ulos ja nuorempaa, tuoreempaa ja usein myös edullisempaa työvoimaa tulee tilalle, koska sen ikääntyneen on vaikea työllistyä uudelleen. Vaikka meillä nuorten työllistymisessä on vaikeuksia, niin nuorten tai keski-ikäisten työmarkkinamahdollisuudet ovat kuitenkin paremmat.

17.10 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Me keskustelimme tästä jo viime viikolla todella pitkään. En sen takia enää halua pitkittää tätä keskustelua, mutta haluan kuitenkin vielä tuoda huolen tästä opiskelijan asemasta uudelleen esille.

Olen entisessä elämässäni ollut nimittäin oppisopimuskoulutuksessa opiskelijoiden opettaja ja siitä näkökulmasta korostan sitä, miten tärkeää on, että se työpaikka, jossa se opiskelija on opiskelemassa, on hyvinvoiva ja siellä asiat ovat kunnossa. Jos yrityksessä on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanottuja henkilöitä, niin se ei välttämättä ole sille opiskelijalle se paras paikka opiskella ja oppia, koska opiskelija tarvitsee hyvää ohjausta ja opetusta, ja jos työyhteisössä on esimerkiksi taloudellisia vaikeuksia tai jotain muuta vastaavaa, niin siellä ei kenties pystytä tarjoamaan opiskelijalle riittävää ohjausta ja opetusta.

17.11 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ihan vain lopuksi, että toki pitää nähdä se, että meidän pitää luoda mahdollisuuksia nuorille ihmisille päästä oppisopimuskoulutukseen, sillä on myös tilanteita, että yrityksessä voidaan kouluttaa toiseen yritykseen, jos vain yritys yhteistyötä voidaan toteuttaa, niin että siellä se irtisanottu tai lomautuksen alla oleva ammattimies voitaisiin yhdessä vaikkapa kahden kolmen yrityksen kesken ottaa takaisin töihin lomautuksen ajalta ja mahdollistaa sitä kautta jossakin yrityksessä se työssäoppiminen niin, että tämän työssäoppijan, oppisopimuslaisen ammattitaito voi kehittyä niin, että hän voi sitten siirtyä johonkin toiseen yritykseen töihin, joka on ehkä pienempi yritys. Pk-sektoriyrityksissä kun ei tällä hetkellä ole sellaisia resursseja, että oppisopimuskoulutusta voitaisiin aukottomasti järjestää niin, että työssäoppiminen mahdollistuisi ammatillisesti.

Tämä on se meidän probleemamme tässä, jos nyt koko oppisopimuskoulutusta yleensäkin pohditaan, että meidän pk-sektoriyrityksemme ovat niitä, joihinkaan syntyy eniten työpaikkoja, mutta siellä on kaikkein vähiten resursseja mahdollistaa työssäoppiminen. Sen takia meillä tässä oppisopimusjärjestelmässä, tässäkin keskustelussa, vaikkakin nyt vähän hapuilenkin sivuraiteille, pitäisi huomioida, että emme varmasti halua olla sulkemassa op-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

positiossa sitä pois, että oppisopimusoppilaalla on mahdollisuutta työssäoppimiseen, vaikka yrityksessä olisi taloudellisesti heikko tilanne, jos se pystytään henkilöstön kanssa yhdessä sopimaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 206/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 206/2017 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin verkko- ja tietoturvadirektiivin täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 192/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 192/2017 vp sisältyvät 1.-11. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 2/2018 vp Kaj Turunen sin ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Asian käsittely keskeytettiin 6.4.2018 pidetyssä täysistunnossa. Keskustelua siis jatketaan.

Edustaja Kivelä, edustaja Skinnari, edustaja Ala-Nissilä — kaikki nämä siis poissa. Edustaja Mika Kari, hänkin poissa, edustaja Heinonen, poissa, edustaja Rossi, poissa, edustaja Filatov ei ole poissa. — Edustaja Filatov, teillä on puheenvuoro.

Keskustelu

17.15 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Ettei kukaan kirjoita, että kaikki edustajat olivat asian käsittelystä poissa, niin ajattelin, että lyhyesti tuen tätä ajatusta, mikä tässä lain-

Pöytäkirja PTK 32/2018 vp

säädännössä on, eli sitä, että meillä yrittäjän perheenjäsen voisi helpommin päästä työttömyysturvan piiriin. Me tiedämme kaikki, että tätä asiaa on yritetty ratkaista moneen kertaan ja siinä on niitä rajanvetotilanteita, mutta joskus tuntuu siltä, että mieluummin maksaisi vaikka turhasta sitä työttömyysturvaa kuin niinpäin, että ihminen, joka joutuu perheensä yrittäjyyden takia kohtuuttomaan asemaan, ei voi työttömyysturvaa saada. Useimmitenhan ne tilanteet tulevat siitä, että tämä kyseinen perheenjäsen on työskennellyt siellä yrityksessä aikaisemmin, ja sitten kun yrityksellä on mennyt huonosti, hän on joutunut sieltä pois, ja sen jälkeen työttömyysturvan kanssa tulee ongelmia. Kyllä meidän ylipäätään pitää etsiä niitä ratkaisuja, että yrittäjyys ja työttömyyskin on vuorotellen ja osa-aikaisesti ja toisiinsa risteävästi mahdollista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

16. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 72 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 1/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.4.2018 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 11.4.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola